

Poesele – Paepestraat
archeologisch vooronderzoek – mei 2016
A. DE LOGI

DL&H-Rapport 30

Colofon

Project
Poesele – Paepestraat
Archeologisch vooronderzoek

Opdrachtgever:
Gemeente Nevele
Cyriel Buyssestraat 15
9850 Nevele

Uitvoerder:
De Logi & Hoorne bvba
Canadezenlaan 1A
9991 Adegem
BTW BE 0845.028.465
RPR Gent
www.dl-h.be

DL&H-Rapport 30
ISSN 2294-0790
© 2016 – De Logi & Hoorne bvba

Niets uit deze publicatie mag vermenigvuldigd worden, opgeslagen in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook (digitaal, mechanisch, door fotokopie) zonder toestemming van De Logi & Hoorne bvba

Inhoud

Voorwoord	5
Administratieve fiche	5
1. Inleiding	7
2. Aanleiding en doel van het onderzoek	7
3. Geografische en bodemkundige situering	9
4. Archeologische voorkennis	10
5. Tijds kader	13
6. Methodologie	13
7. Bodemkunde en natuurlijke sporen	16
8. Antropogene sporen	17
8.1. Oudste sporen	17
8.2. Recente sporen	26
9. Interpretatie	27
10. Conclusie en aanbevelingen	28
Bibliografie	30

Voorwoord

Op een terrein nabij de dorpskern van Poesele, een deelgemeente van Nevele, zal door de gemeente Nevele een nieuwe parking worden aangelegd. Voorafgaand aan deze ontwikkeling diende het perceel aan een archeologisch vooronderzoek onderworpen te worden. Dit onderzoek heeft als doel de archeologische waarde van het aanwezige bodemarchief in kaart te brengen, zodat duidelijk is of de bouwwerken meteen kunnen starten of eerst een voorafgaand archeologisch vervolgonderzoek nodig is. Deze prospectie werd door een team van De Logi & Hoorne bvba uitgevoerd op 11 mei 2016. In dit rapport wordt het onderzoek in al zijn aspecten belicht.

Voor de vlotte uitvoering van het onderzoek zijn we verschillende partners dankbaar. In de eerste plaats de opdrachtgever gemeente Nevele, en in het bijzonder Filip Vermeersch (Coördinator infrastructuur en noodplanning, Dienst Infrastructuur). Stani Vandecatsye (agentschap Onroerend Erfgoed) voor de begeleiding van het project vanuit de overheid. Koen De Groote (agentschap Onroerend Erfgoed en UGent) danken we voor de determinatie van de aardewerkvondsten. Firma Ronny De Pourcq verzorgde de graaf- en aanvulwerken tijdens het veldwerk.

Administratieve fiche

Site:	Poesele – Paepestraat (POE-PAE-2016)
Ligging:	Paepestraat, te Poesele (Nevele, Oost-Vlaanderen)
Lambert 72-coördinaten:	X: 90302, Y: 191811; X: 90353, Y: 191804; X: 90393, Y: 191858; X: 90307, Y: 191866 (hoekpunten projectgebied)
Kadaster:	Nevele, afdeling 2, sectie A, perceel 260a
Onderzoek:	vooronderzoek met ingreep in de bodem / proefsleuven
Opdrachtgever:	Gemeente Nevele
Eigenaar terrein:	Gemeente Nevele
Uitvoerder:	De Logi & Hoorne bvba
Vergunning:	2016/079
Vergunninghouder:	Adelheid De Logi
Vergunning metaaldetectie:	2016/079 (2)
Vergunninghouder metaaldetectie:	Adelheid De Logi
Wetenschappelijke begeleiding:	/
Bijzondere voorwaarden:	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Nevele, Paepestraat
Bewaarplaats archief:	De Logi & Hoorne bvba Canadezenlaan 1A 9991 Adegem
Grootte projectgebied:	4250m ²
Grootte onderzoeksgebied:	3400m ²
Termijn:	terreinwerk 11 mei 2016 verwerking 12 t.e.m. 18 mei 2016
Archeologen:	Adelheid De Logi Nele Heynssens Johan Hoorne Raph De Brant
Verwachting:	ongekend
Resultaten:	vermoedelijk Romeinse brandrestengraven, volmiddeleeuwse grachten, kuilen en waterputten
Aanbeveling:	vlakdekkend onderzoek op 2525m ²

1. Inleiding

Op 11 mei 2016 groef een team van De Logi & Hoorne bvba vijf proefsleuven en twee kijkvensters op een terrein aan de rand van de dorpskern van Poesele, Nevele. Op deze grond van ongeveer 4250m² groot plant de gemeente Nevele de aanleg van een parkeerterrein. Met dit archeologisch vooronderzoek moet duidelijk worden of op het terrein sporen en vondsten uit het verleden aanwezig zijn, en of deze restanten verder bestudeerd moeten worden met een archeologisch vervolgonderzoek. Tijdens de prospectie in mei 2016 werden verschillende sporen uit het verleden aangesneden. Het gaat hoofdzakelijk om grachten, enkele kuilen, twee mogelijke waterputten en één, mogelijk drie, brandrestengraven. De sporen dateren in de middeleeuwen, met aanwijzingen voor de volle middeleeuwen, en waarschijnlijk zijn de vermoede brandrestengraven in de Romeinse periode te plaatsen. De hoofdmoot van de relevante sporen situeren zich op de westelijke helft van het terrein, waarbij de densiteit in westelijke richting toeneemt.

In dit verslag worden alle facetten van dit onderzoek toegelicht. Zo komt eerst het ruimer kader van het project aan bod met de aanleiding, het doel, en de situering van het onderzoek in ruimte en tijd. Hierop volgt een beknopt overzicht van de tot nog toe beschikbare archeologische gegevens in de regio. De bij dit onderzoek gevolgde methodologie wordt beschreven, zowel voor het veldwerk als voor de verwerking van de resultaten. Daarna worden de resultaten van deze archeologische prospectie uitgebreid behandeld, met aandacht voor zowel de bodemkundige en natuurlijke als de antropogene sporen. Tenslotte wordt dit alles nog eens samengevat, en wordt hieraan een onderbouwd advies gekoppeld met betrekking tot het vervolg van het archeologisch traject.

2. Aanleiding en doel van het onderzoek

In het kader van de heraanleg van de dorpskern van Poesele plant de gemeente Nevele een terrein nabij de dorpskern om te vormen tot een parking. Deze ontwikkeling omvat ingrepen in de bodem — aanleg van funderingen, rioleringen en nutsleidingen — die eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische vondsten en sporen kunnen beschadigen of vernielen. Om na te gaan of effectief sporen en/of vondsten uit het verleden op het terrein aanwezig

Figuur 1: Het projectgebied aangeduid op een orthogonale luchtfoto (© www.gisoost.be)

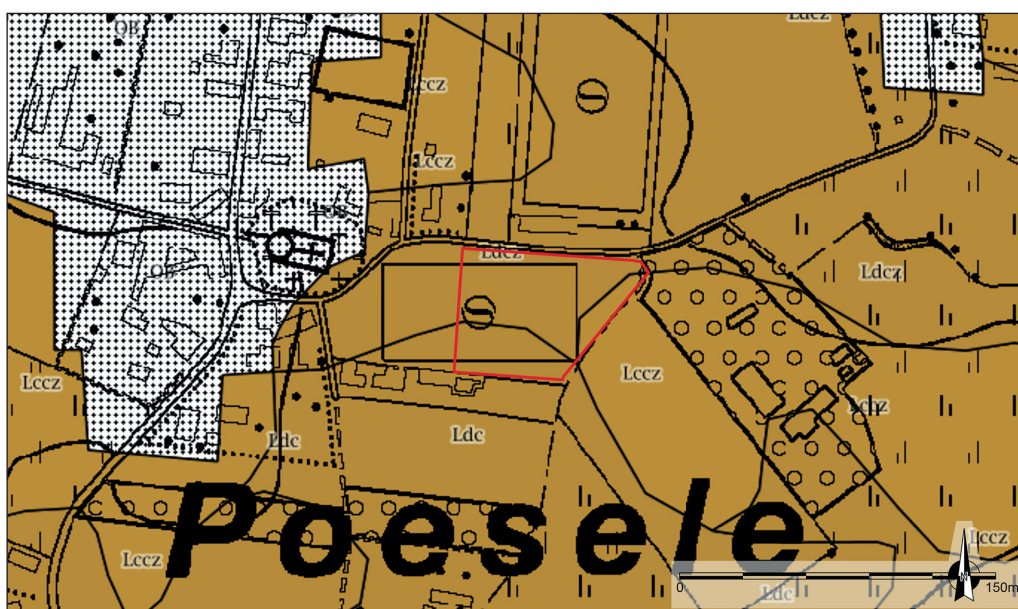

Figuur 2: Het projectgebied aangeduid op een uittreksel van de topografische kaart (© www.gisoot.be)

Figuur 3: Luchtfoto met zicht op het project vlakbij de dorpskern van Poesele

Figuur 4: Het projectgebied aangeduid op een uittreksel van de bodemkaart (© www.dov.vlaanderen.be)

zijn, adviseerde het agentschap Onroerend Erfgoed de uitvoering van een archeologisch vooronderzoek voorafgaand aan de werken. Indien archeologische restanten op het terrein aanwezig zijn, moet uit het onderzoek blijken of de aard, datering en bewaring van de sporen een vervolgonderzoek vereisen.

3. Geografische en bodemkundige situering

Het projectgebied heeft een oppervlakte van 4250m², ligt aan de Paepestraat en grenst aan de zuidoostelijke zijde van de dorpskern van Poesele, een deelgemeente in het zuidwesten van Nevele. Volgens het kadaster gaat het om perceel 260a van afdeling 2, sectie A van de gemeente Nevele. Langs de noordelijke zijde van het terrein loopt de Paepestraat van west naar oost. Langs de oostelijke grens van het terrein loopt een gracht, en ten zuiden ervan bevindt zich landbouwgrond. In het westen sluit het projectgebied aan op de bewoning aan de rand van de dorpskern.

Het dorp Poesele is gelegen op een hoogte van ca. 12m. Het terrein rondom de plaats heeft haar hoogste punt (16,25m TAW) ten westnoordwesten van Poesele. Het landschap helt af in oostelijke richting naar de Neerschuurbeek die het dorp in het oosten omzoomd en ten zuidoosten van Poesele in de Poekebeek uitmondt. Op de bodemkaart van België is de ondergrond van het terrein aangeduid als een matig natte zandleembodem. Het noordelijk gedeelte van het perceel is gekarteerd als een Ldcz-bodem — een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De strook langs de zuidgrens van het terrein is een Ldc, eveneens een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. Voorafgaand aan de archeologische prospectie werd het terrein als voetbalveld en weide voor gemeentelijke activiteiten gebruikt. De oostelijke rand van het projectgebied was in gebruik als verzamelpunt voor afval — een klein containerpark — langs de noordelijke rand was een deel van het projectgebied in gebruik genomen als parkeerstrook, voorzien van verlichtingspalen.

Figuur 5: Het ontwerp voor de geplande ontwikkeling van het projectgebied

4. Archeologische voorkennis

In Poesele had nog geen archeologisch onderzoek plaats. In de omgeving werden rond de Poekebeek wel al een aantal archeologische sites uit verschillende periodes ontdekt. De steentijden zijn in de directe omgeving van Poesele slechts vastgesteld bij veldprospecties. De meest nabijgelegen vondsten zijn te situeren in Nevele en Vosselare. Het gaat om artefacten in vuursteen, waaronder kernfragmenten, schrabbers, klingen, afslagen, twee pijlpunten en een grote gekapte bijl uit het midden neolithicum (VAN DER HAEGEN 1998: 10-11). De metaaltijden zijn in de regio rond Poesele vooral gekend via luchtfotografische prospectie. Met deze prospectietechniek worden archeologische sporen opgespoord als *crop*-, *soil*- of *shadowmark*. Zo werden op de zandruggen langs de Kale te Vosselare en Nevele verschillende circulaire grachten opgemerkt (BOURGEOIS *et al.* 1998: 14-16). Te Vosselare-Kouter werd een dubbel exemplaar onderzocht. De sporen konden met de koolstofmethode gedateerd worden in de 16de-15de eeuw v.Chr. (BOURGEOIS *et al.* 1999: 119-123). Dergelijke kringgreppels zijn vooral gekend als onderdeel van grafheuvels uit de metaaltijden, maar kunnen ook aan andere fenomenen en periodes toegeschreven worden. Sporen van bewoning uit de metaaltijden zijn in de omgeving van het projectgebied eerder schaars. Op verschillende plaatsen in Vosselare — Kouter, Gentstraat, Meirstraat en de Meerskant — werden aardewerkscherven gevonden uit de ijzertijd. Te Vosselare-Kouter werd een kuil met vermoedelijk ijzertijdkeramiek opgegraven (BOURGEOIS *et al.* 1998: 18-22).

De Romeinse periode is in de regio rond Poesele iets beter archeologisch gedocumenteerd. Een glazen hexagonale fles zou in Poeke zelf gevonden zijn. Het stuk zou als urne gediend hebben, vervaardigd zijn in Keulen en dateren in het derde kwart van de 1ste eeuw n.Chr. De vondstomstandigheden van het voorwerp zijn echter niet met zekerheid gekend (THOEN 1998: 24-26). Wat deze periode betreft zijn het vooral de vondsten uit Merendree en Nevele die in het oog springen. Te Nevele-Kerrebroek werd een Romeinse steenbouw uit de 2de eeuw aangetroffen. In de uitbraaksleuven van de stenen fundering werden, naast consumptieresten en aardewerk, ook dakpannen, *tubuli*, *testae* en fragmenten van wandschilderingen gevonden. Een standgreppel en paalsporen wijzen mogelijk op de aanwezigheid van een 1ste-eeuwse houtbouw voorloper (DE CLERCQ *et al.* 1998: 31). Nabij deze site werden bij baggerwerken aan de Poekebeek ook heel wat Romeinse vondsten gedaan (CAI, ID 971550). In Merendree werden de voorbije jaren al heel wat gegevens over de Romeinse tijd verzameld. Zo werd bij opgravingen aan het Hammeken en de Gerolfsweg een meerfasige dubbele gracht uit de Romeinse tijd onderzocht. Het spoor zou mogelijk een verdedigende functie hebben (DE LOGI 2015: 15-22; DE LOGI & VAN CAUWENBERGH 2010: 21-24). Aan de Molenkouter te Merendree werden in het verleden reeds verschillende prospecties en opgravingen uitgevoerd waaruit

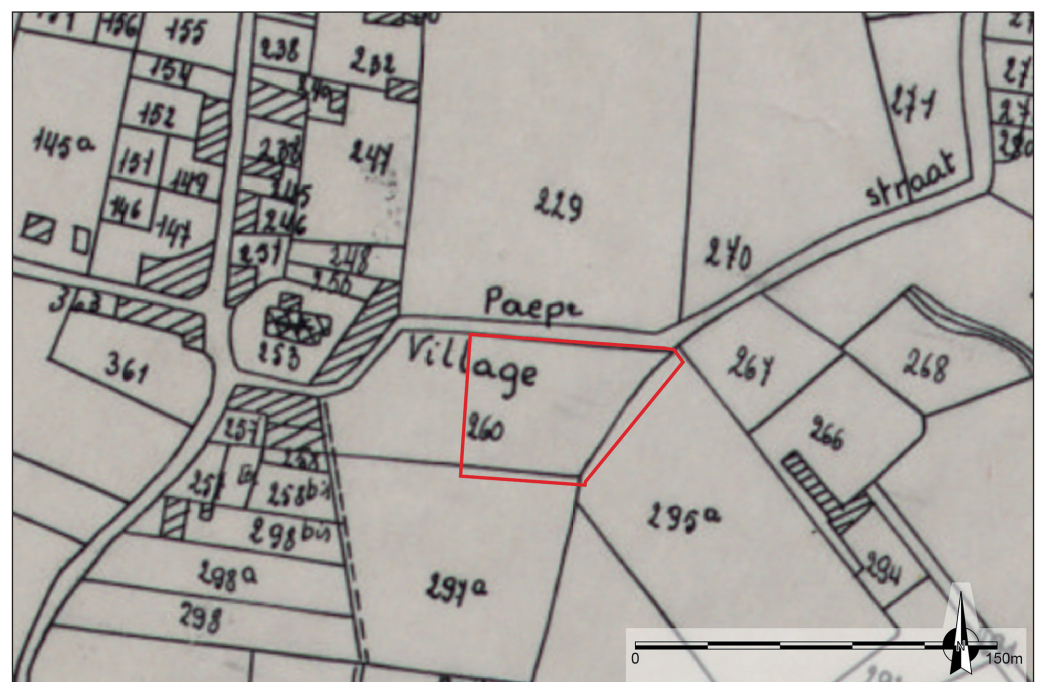

Figuur 6: Uittreksel van de kaart van Ferraris (1771-1778) met aanduiding van het projectgebied (schaal en inplanting bij benadering) (© www.geopunt.be)

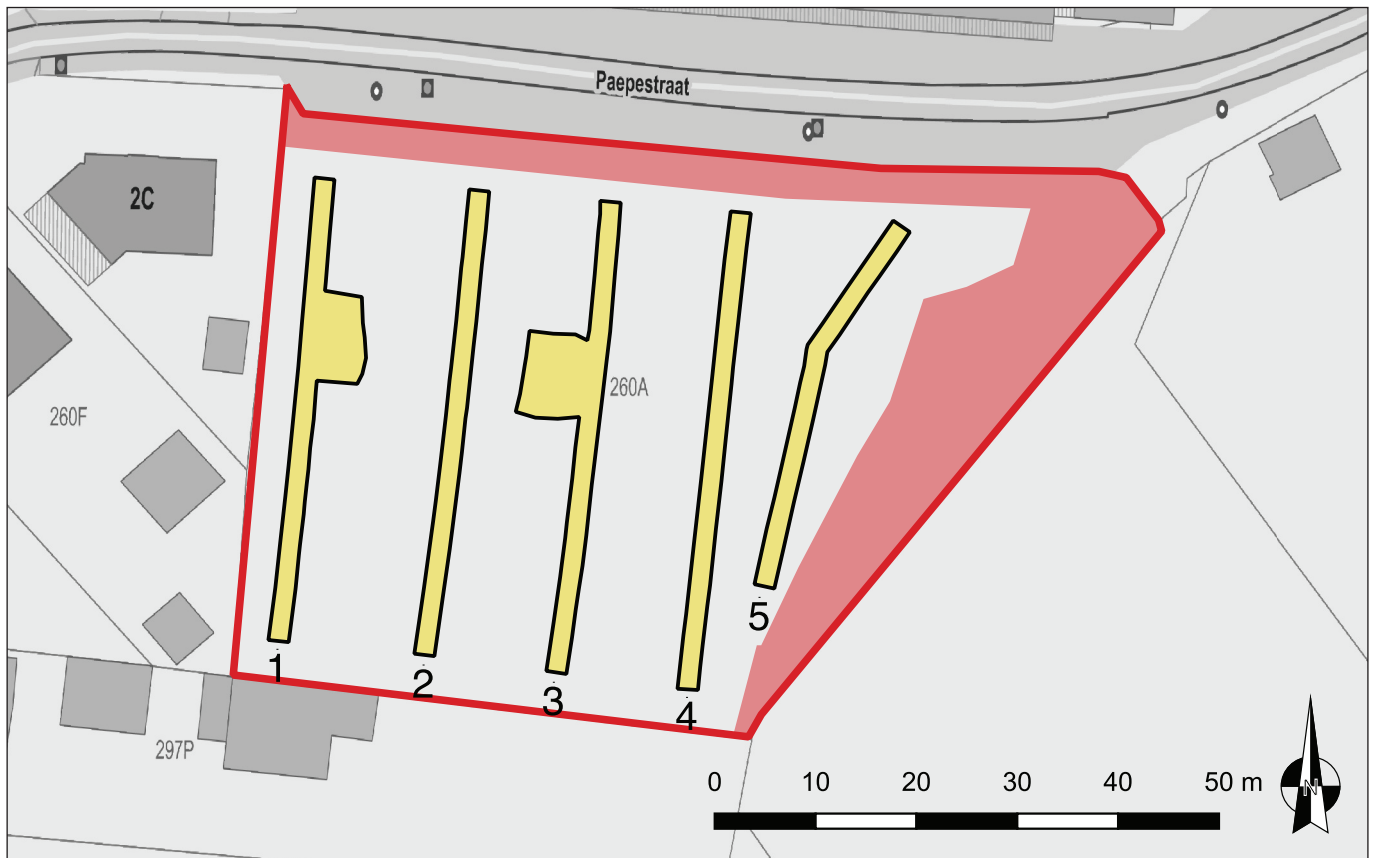
blijkt dat zich hier een uitgebreide en bijzondere Romeinse occupatie bevindt. Zo werden er de sporen van een wegtracé — waarvan het bestaan reeds op basis van luchtfotografische prospectie werd vermoed — maar ook heel wat paalsporen, kuilen, verschillende waterputten en een ovenstructuur aangesneden. De sporendensiteit en de grote hoeveelheid aan uitzonderlijke vondsten suggereren hier de aanwezigheid van een zogenaamde centrale plaats of *vicus*, en mogelijk ook een heiligdom (DE CLERCQ *et al.* 1998: 28-30; VANHEE & MESSIAEN 2014: 93-99; MESSIAEN 2014: 100; REYNS & BRUGGEMAN 2014: 49, 59-62).

De vroege middeleeuwen werden in de omgeving al aangetroffen aan de Hoogstraat in Vosselare. Hier kwamen minstens drie — maar mogelijk vijf — hoofdgebouwen en twee waterputten uit de 7de-8ste eeuw aan het licht (DE LOGI & SCHYNKEL 2010: 54-55). Ook in de dorpskern van Merendree werden al bewoningssporen uit de vroege middeleeuwen opgegraven. Er werden twee hoofdgebouwen, acht — mogelijk zelfs tien — bijgebouwen en drie waterputten onderzocht. Ze maakten deel uit van meerfasige bewoning tijdens de Merovingische en Karolingische tijd (DE LOGI 2015: 65-68). Volmiddeleeuwse bewoning werd tot op heden enkel archeologisch vastgesteld in Merendree op de site Molenkouterslag en aan de Gerolfsweg. Aan de Molenkouterslag werd een drieschepig boerderijgebouw uit de 10de-11de eeuw opgegraven (VANHEE & HOORNE 2005: 180-181). Op de site langs de Gerolfsweg werd een woonerf uit de eerste helft van de 10de eeuw aangesneden. Het bestaat uit een drieschepig hoofdgebouw, een zespallige spieker en twee bijgebouwtjes opgebouwd uit vier hoekpalen en een uitstaande paal op een korte zijde. Een gedeeltelijk aangesneden eenschepige hoeve suggereert het bestaan van meer noordelijk gesitueerde volmiddeleeuwse bewoning (DE LOGI 2013: 68-74). Hiervoor werden ook indicaties aangetroffen bij een archeologisch vooronderzoek aan de Heilige Geeststraat (DE LOGI *et al.* 2013: 15-18). Net ten westen van het projectgebied ligt de parochiekerk van Poesele, de Sint-Laurentiuskerk. Het huidige gebouw stamt uit het midden van de 19de eeuw. Er werd echter al vermelding gemaakt van een kerk op deze plaats in 1121 (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016b).

De laatmiddeleeuwse en vroegmoderne periode zijn in de regio minder goed archeologisch gedocumenteerd. Op ongeveer 500m ten noordwesten van het projectgebied werd aan de Poekestraat een gracht of walgracht opgegraven waarin aardewerk uit de late middeleeuwen zat (CAI, ID 971150). 250m ten noordwesten van het terrein aan de Paepestraat ligt de "Oude Pastorij". Dit gebouw was oorspronkelijk omwald en omgracht en stamt mogelijk uit de 16de eeuw (CAI, ID 971147). Grenzend aan de oostkant van het terrein ligt het Hof De Mulder, voorheen ook gekend als De Kriekerije. Dit is een hoeve met dwarsschuur met oorsprong in de 18de eeuw (AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016a). Op de kaart van Ferraris, die stamt uit de tweede helft van de 18de eeuw, staat het projectgebied aangeduid als landbouwgrond. De

Figuur 7: Uittreksel van de Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied (schaal en inplanting bij benadering) (© www.geopunt.be)

Figuur 8: Het onderzoeksgebied en de inplanting van de proefsleuven en kijkvensters aangeduid op een kaart met aanduiding van de kadastrale perceelsgrenzen

Figuur 9: Tegen proefsleuf 1 werd onder begeleiding van de archeologen een kijkvenster aangelegd

Paepestraat zou volgens deze kaart de huidige bocht rondom de kerk nog niet gemaakt hebben. De weg zou op deze manier een stukje door het onderzoeksgebied lopen. Of dit een reëel gegeven weergeeft of een onnauwkeurigheid van de kaart betreft, is niet duidelijk. De Poppkaart geeft de situatie van een kleine eeuw later weer. Op deze 19de-eeuwse kaart verloopt de Paepestraat wel volgens het huidige traject rondom de kerk. Verder zijn op deze historische kaarten geen bijzonderheden op te merken.

De naam Poesele, of eerder *Poksela* of *Pocsela*, is een hydroniem waarvan het eerste deel — *Pōka* — verwijst naar de nabijgelegen Poekebeek. Het Germaans achtervoegsel *-sali* duidt op een huis bestaande uit één ruimte (GYSELING 1960: 801). De dorpsnaam betekent dus zoveel als huis aan de Poekebeek. Er zijn weinig archeologische gegevens beschikbaar die iets kunnen vertellen over het verleden van Poesele. Dit betekent niet dat in en rond deze parochie geen archeologische sporen uit het verleden kunnen verwacht worden. Het gebrek aan data weerspiegelt enkel de afwezigheid van archeologisch onderzoek rond het projectgebied. Het feit dat het dorp al vermeld werd in de 12de eeuw is een indicatie dat bewoning in of rond de dorpskern kan verwacht worden vanaf de volle middeleeuwen. Er kan bovendien niet uitgesloten worden dat deze een vroegmiddeleeuwse voorloper kent, of dat er in eerdere periodes al sprake was van een of andere vorm van landgebruik.

5. Tijds kader

Het terreinwerk van dit archeologisch vooronderzoek had plaats op 11 mei. Onder begeleiding van archeologen Nele Heynssens en Adelheid De Logi groef een rupskraan proefsleuven en kijkvensters op het terrein. Raph De Brant bestudeerde de bodemprofielen en verzorgde samen met Johan Hoorne de overzichtsfoto's. De sleuven en kijkvensters werden dezelfde dag nog aangevuld. De verwerking en de rapportage werden aangevangen voorafgaand aan het veldwerk op 3 mei, en konden worden afgerond op 18 mei.

6. Methodologie

Het proefsleuvenonderzoek aan de Paepestraat te Poesele moet uitwijzen of op het projectgebied archeologische sporen aanwezig zijn, en of deze een vervolgonderzoek vereisen. De resultaten van de prospectie moeten toelaten een goed onderbouwd advies te geven betreffende een eventuele opgraving of vrijgave van de gronden. Hiertoe worden op het terrein met een regelmatige tussenafstand parallelle sleuven gegraven. Op deze wijze wordt ernaar gestreefd om minstens 10% van de totale oppervlakte aan de prospectie te onderwerpen. Bijkomend moet 2,5% van de terreinoppervlakte onderzocht worden door middel van kijkvensters of extra sleuven om de afbakening van zones met sporen en de betekenis van de aangetroffen sporen te verduidelijken.

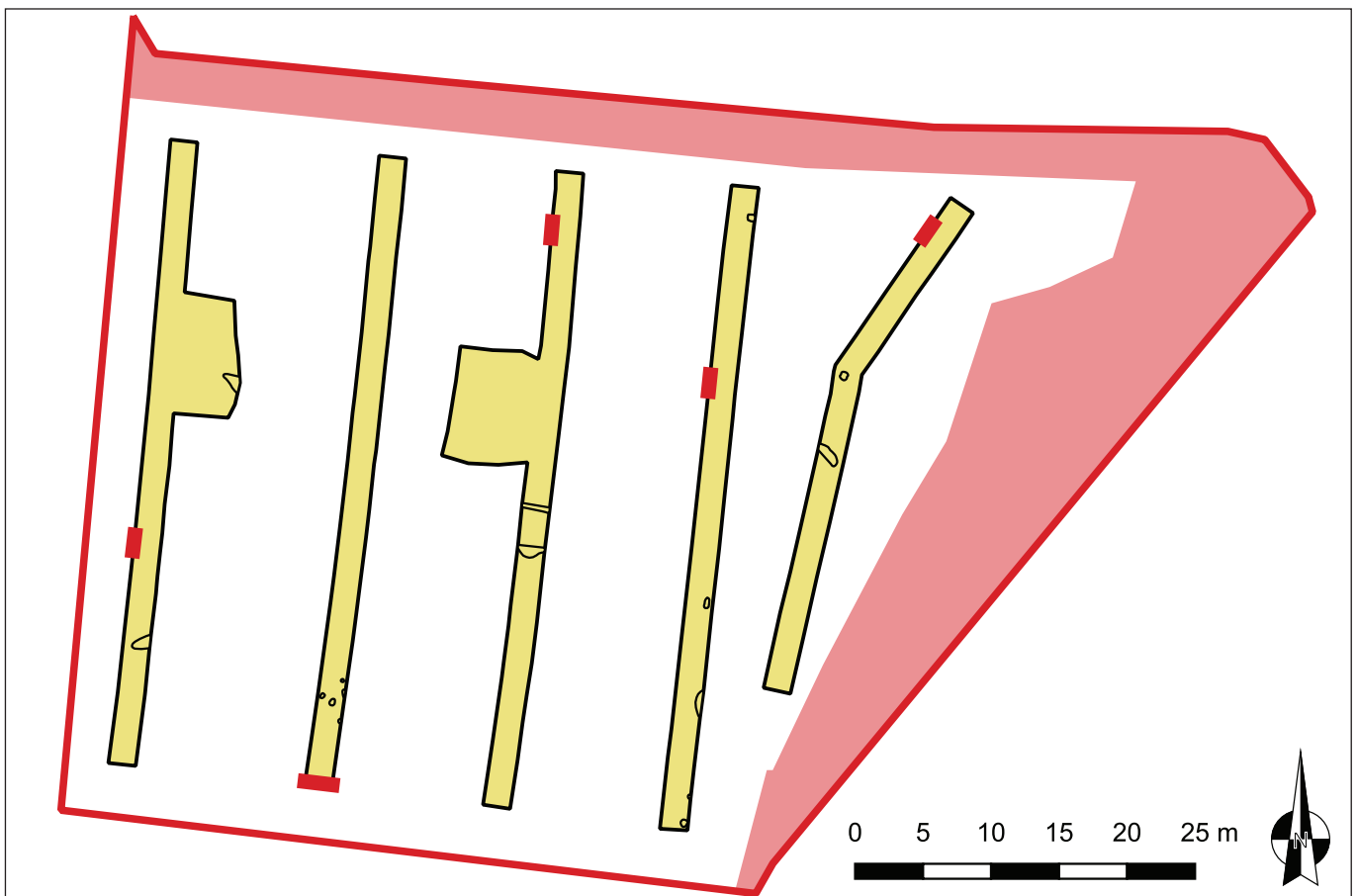
Figuur 10: Sporen, sleufranden en hoogtes van maaiveld en archeologisch vlak werden met een GPS-toestel opgemeten

Het projectgebied langs de Paepestraat heeft een totale oppervlakte van 4250m². De oostelijke rand van het terrein was in gebruik voor de opslag van afvalmaterialen langs een gracht, die ook binnen het projectgebied valt. Langs de noordelijke grens van het terrein werd een smalle strook van het projectgebied ingenomen door een parking waarop ook enkele verlichtingspalen aanwezig waren. Langs het oosten en noorden samen was hierdoor 855m² ontoegankelijk. Er restte op die manier nog ongeveer 3400m² waarop de prospectie kon doorgaan. Over het grootste deel van het perceel, de westelijke helft, werden vier proefsleuven met een NNO-ZZW oriëntatie aangelegd. Sleuf 5 werd in het oosten gegraven en heeft een geknikt verloop dat de rand van het toegankelijke gebied volgt. Op deze manier werd al 453m² of 10,7% van het terrein,

Figuur 11: Raph voert een boring uit op een mogelijke waterput om de diepte van het spoor te bepalen

Figuur 12: Overzichtsplan met in rood de locatie van de gemaakte bodemprofielen, zwart omlijnd zijn sporen van natuurlijke oorsprong

en 13,3% van de toegankelijke zone, aan de prospectie onderworpen. Na het graven van de vijf proefsleuven werden aanvullend nog twee kijkvensters aangelegd, tegen de oostkant van sleuf 1 en de westzijde van sleuf 3. In deze bijkomende fase werd nog 88m² (2,1% van de totale oppervlakte, of 2,6% van de toegankelijke zone) van het projectgebied bloot gelegd. In totaal werd op deze manier 12,7% van de totale oppervlakte, en 15,9% van het toegankelijk gebied, van het terrein onderzocht op de aanwezigheid van archeologische sporen.

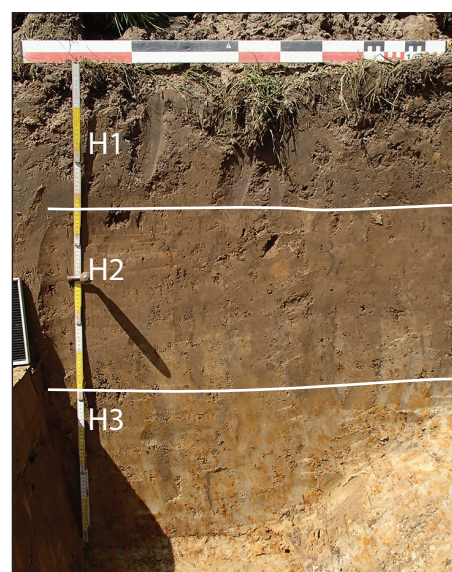
De aanleg van proefsleuven en kijkvensters gebeurde met een rupskraan van 22ton voorzien van een tandeloze graafbak van 2m breed. Onder begeleiding van de archeologen werden de bovenste pakketten van de bodem weggegraven tot op het archeologisch niveau. De afgegraven toplaag werd gescheiden gehouden van de onderliggende bodempakketten, zodat de sleuven nadien terug op correcte wijze gedempt konden worden. Het archeologisch niveau is de diepte waarop archeologische sporen zichtbaar worden ten opzichte van de ongestoorde moederbodem. In iedere sleuf werd minstens één bodemprofiel gemaakt. Hiervoor werd de bodem plaatselijk verder verdiept om inzicht te krijgen in de bodemopbouw van het terrein. De verkregen profielen werden uitgebreid geregistreerd en bestudeerd door Raph De Brant. Aangetroffen sporen werden opgeschaafd, ingekrast, gefotografeerd, beschreven in een digitale sporenlijst en opgemeten met een GPS-toestel. Alle sporen kregen een uniek nummer waarbij het eerste cijfer verwijst naar de proefsleuf of het kijkvenster, en de twee laatste cijfers naar het volgnummer van het spoor binnen de sleuf of kijkvenster. Behalve de sporen werden ook de contouren van de sleuven en kijkvensters, de hoogtes van het archeologisch vlak en het maaiveld, en de locatie en diepte van de profielputten met een GPS-toestel ingemeten. Vondsten werden in gripzakjes voorzien van de projectcode (POE-PAE-16) en het spoornummer verzameld. Van verschillende sporen werden doorsnedes gemaakt omdat hun aard – antropogeen of natuurlijk – niet duidelijk was. Op twee vermoedelijke waterputten werden boringen uitgevoerd om hun diepte te bepalen, en zicht te krijgen op de stand van de grondwatertafel. Tijdens het project werden voortdurend overzichtsfoto's vanuit de sleuven gemaakt. Aan het eind van het veldwerk werden bovendien sporen- en overzichtsfoto's van op grotere hoogte, en verticale foto's van sporen en structuren genomen. Tenslotte werden de sleuven en sporen op metalen objecten gescand met een metaaldetector.

De verwerking van het project omvatte verschillende aspecten. Zo werden alle vondsten gewassen. Daarna werden ze gedroogd en indien nodig verder gereinigd. Alle vondstensembles werden gefotografeerd, gedetermineerd en beschreven in een database, en voorzien van een vondstenkaartje. De sporenlijst in de database werd waar nodig aangevuld, en een sleuvenlijst werd opgesteld. De veldopmetingen werden verwerkt tot een georeferencieerd grondplan, dat verder werd bewerkt in QGIS en Adobe Illustrator. Alle foto's werden geordend en benoemd, en per sleuf werd een Harrismatrix opgesteld. Daarna konden alle gegevens verwerkt worden in dit rapport. In een laatste fase werd het rapport gedrukt en de digitale bijlage aangemaakt. Het analoog en digitaal archief wordt bewaard bij De Logi & Hoorne.

Figuur 13: Spoor 503 is een windval

Figuur 14: Bodemprofiel in sleuf 1

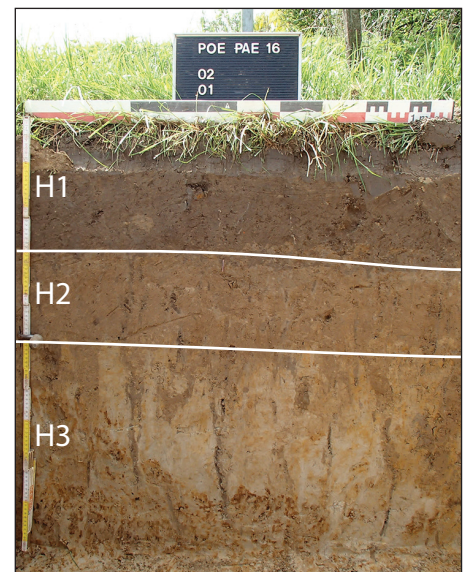

7. Bodemkunde en natuurlijke sporen

Het archeologisch vooronderzoek nabij de dorpskern van Poesele leverde enkel grondsporen op. Dit zijn verkleuringen van de bodem, waar deze laatste ooit werd geroerd. Door graafactiviteiten van mens, dier of plant wijzigen de oorspronkelijke kleur en textuur van de bodem plaatselijk. Ze laten met andere woorden een spoor na in de ondergrond. Deze sporen worden door archeologen gelezen, geïnterpreteerd en onderzocht. Sporen die ontstaan zijn door toedoen van de mens zijn onder andere gedempte grachten, kuilen, waterputten, crematiegraven en funderingskuilen van houten gebouwen. Maar ook dieren kunnen verantwoordelijk zijn voor verkleuringen in de bodem. Zo zijn de gangen van mollen, regenwormen en andere graafdiereen duidelijk herkenbaar in de bodem. Aan de Paepestraat in Poesele zijn de activiteiten van mollen op het archeologisch niveau nog goed leesbaar. Hoewel deze sporen duidelijk aanwezig zijn bemoeilijken ze de zichtbaarheid van de antropogene sporen weinig. Sporen van planten werden ook aangesneden. Het gaat vooral om windvallen, dit zijn meestal langwerpige tot sikkelvormige grijze tot witte vlekken die ontstaan door het (deels) ontwortelen van een boom. Verspreid over het terrein werden vijf windvallen aangetroffen. Hun impact op de leesbaarheid van de archeologisch relevante sporen is zo goed als nihil.

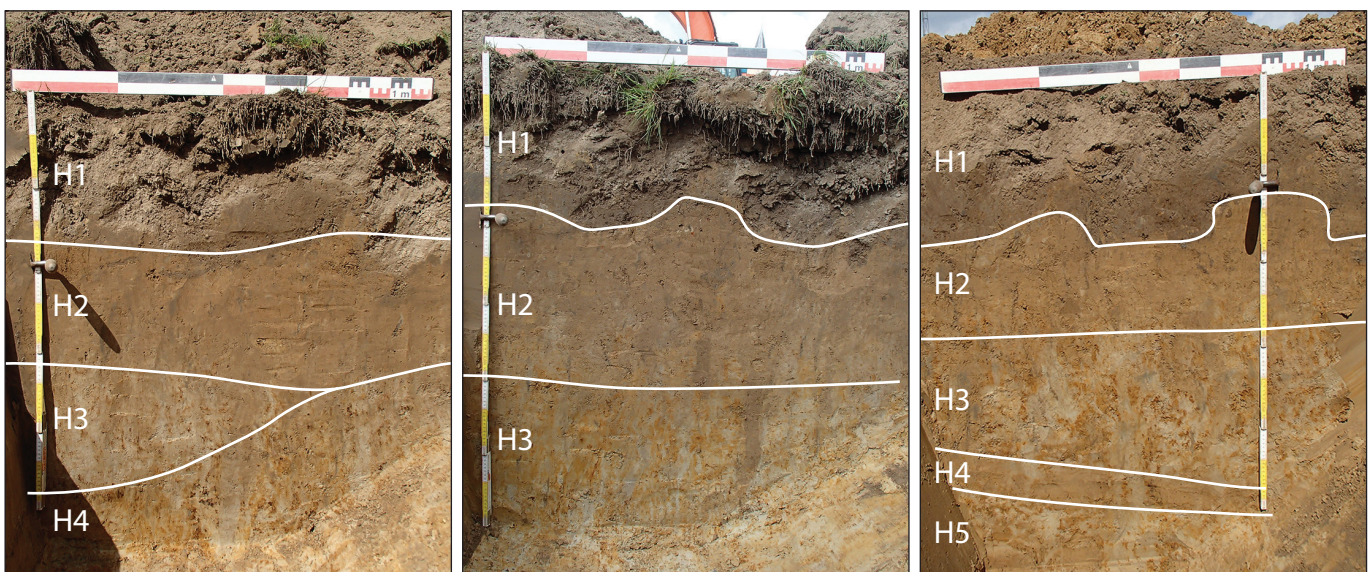
Geologisch bevindt het projectgebied zich op de oostelijke uitloper van een tertiaire opduiking die in het Weichseliaan werd afgedekt met zandleem. Deze tertiaire afzetting is terug te vinden op circa 2,50m onder het maaiveld (DOV Boorrapport kb21d54e-B128). Ze behoort tot het Lid van Pittem en bestaat uit een grijs-groen grof zandige klei die glauconiet en glimmerhoudend is. In een boring op spoor 301 — centraal aan de zuidelijke zijde van het terrein — werd deze tertiaire afzetting aangetroffen onder het spoor op een diepte van 2,90m onder het maaiveld (11,87m TAW). De mariene tertiaire afzetting wordt afgedekt door een laag van door erosie afgespoeld tertiair materiaal dat op 1,90m onder het maaiveld werd geregistreerd (DOV Boorrapport kb21d54e-B67). In de boring op spoor 121 — centraal aan de westelijke zijde van het terrein — werd deze laag aangesneden onder het spoor op een diepte van 1,99m tot 2,60m onder het maaiveld (12,16m TAW). Bij deze boring werd de *in situ* tertiaire afzetting niet bereikt.

In elke proefsleuf werd telkens één bodemprofiel bestudeerd. Profiel 101 heeft een ploeglaag van 0,34m dik (H1). Daaronder een Bt-borizont (H2) met kleiaanrijking tot op een diepte van 0,80m en gleyverschijnselen vanaf 0,60m. Hieronder, in H3, bevindt zich de moederbodem. De bioturbatie reikt tot op een maximale diepte van 1,10m ten opzichte van het maaiveld (12,07m TAW). Profiel 201 heeft een ploeglaag van 0,27m dik (H1). Daaronder bevindt zich een

Figuur 15: Bodemprofiel in sleuf 2

Figuren 16-18: Bodemprofielen (van links naar rechts) in sleuven 3, 4 en 5

Bt-horizont van 0,22m dik (H2). Hieronder volgt meteen de moederbodem (H3). Net zoals in profiel 101 wordt de moederbodem verstoord door vrij diep doorlopende bioturbatie. Profiel 301 heeft een ploeglaag van 0,36m (H1). Hieronder bevindt zich een Bt-horizont met een dikte van 0,35m (H2). Horizont (H3) heeft een bleke beige kleur met sporadische oxidatievlekken, mogelijk betreft het een windval. Vanaf 0,71m (t.o.v. het maaiveld op 12,01m TAW) begint de moederbodem (H4) met sterke oxido-reductievlekken. Ook hier kan worden opgemerkt dat op deze diepte nog steeds duidelijk bioturbatie in de moederbodem kan worden waargenomen. Profiel 401 heeft een ploeglaag van 0,35m dik (H1). De Bt-horizont hieronder is 0,45m dik (H2). De gleyverschijnselen manifesteren zich vanaf 0,7m onder het maaiveld (11,93m TAW). Onderaan, vanaf 0,8m, vinden we de moederbodem (H3). De meest extreme uitlopers van bioturbatie zijn ook hier terug te vinden in de moederbodem waar ze te herkennen zijn aan hun gereduceerde voorkomen in een moederbodem met veel oxido-reductievlekken. Profiel 501 heeft een ploeglaag (H1) met duidelijke ploegsporen van 0,28m dik. De onderliggende Bt-horizont is 0,35m dik (H2). Hieronder bevindt zich de moederbodem (H3) met veel oxido-reductievlekken. Tussen 0,94 en 1,04m onder het maaiveld (11,82m TAW) bevindt zich in de moederbodem een gereduceerde zandige horizont (H4) van een 10-tal centimeter. Deze heeft waarschijnlijk een drainerend effect. Hieronder bestaat de moederbodem opnieuw uit zandig leem (H5) met oxido-reductievlekken.

Het algemene beeld is dat zich onder de ploeglaag van ongeveer 0,30m een bruine Bt horizon bevindt. Deze is enigszins gedegradieerd onder invloed van erosie als gevolg van de ontginning en de bemesting gedurende het gebruik als landbouwgrond. Een rechtstreeks gevolg van het gebruik als landbouwgrond zijn de diepe mollengangen die in alle profielen werden aangetroffen en die in een niet-ontgonnen zandleembodem veel minder invasief tot zelfs afwezig zouden zijn (AMPE *et al.* 2015: 312-313). De gleyverschijnselen komen voor vanaf circa 0,60m en geven hiermee de maximale grondwatertafel aan in deze als matig nat gekarteerde bodem. De moederbodem bevindt zich op circa 0,80m onder het maaiveld. Vanwege de ploeglaag en de intens gebioturbeerde bruine Bt-horizont is het archeologisch niveau pas zichtbaar in de moederbodem op circa 0,80m onder het maaiveld. Op dit niveau is echter nog steeds sporadisch bioturbatie aanwezig.

8. Antropogene sporen

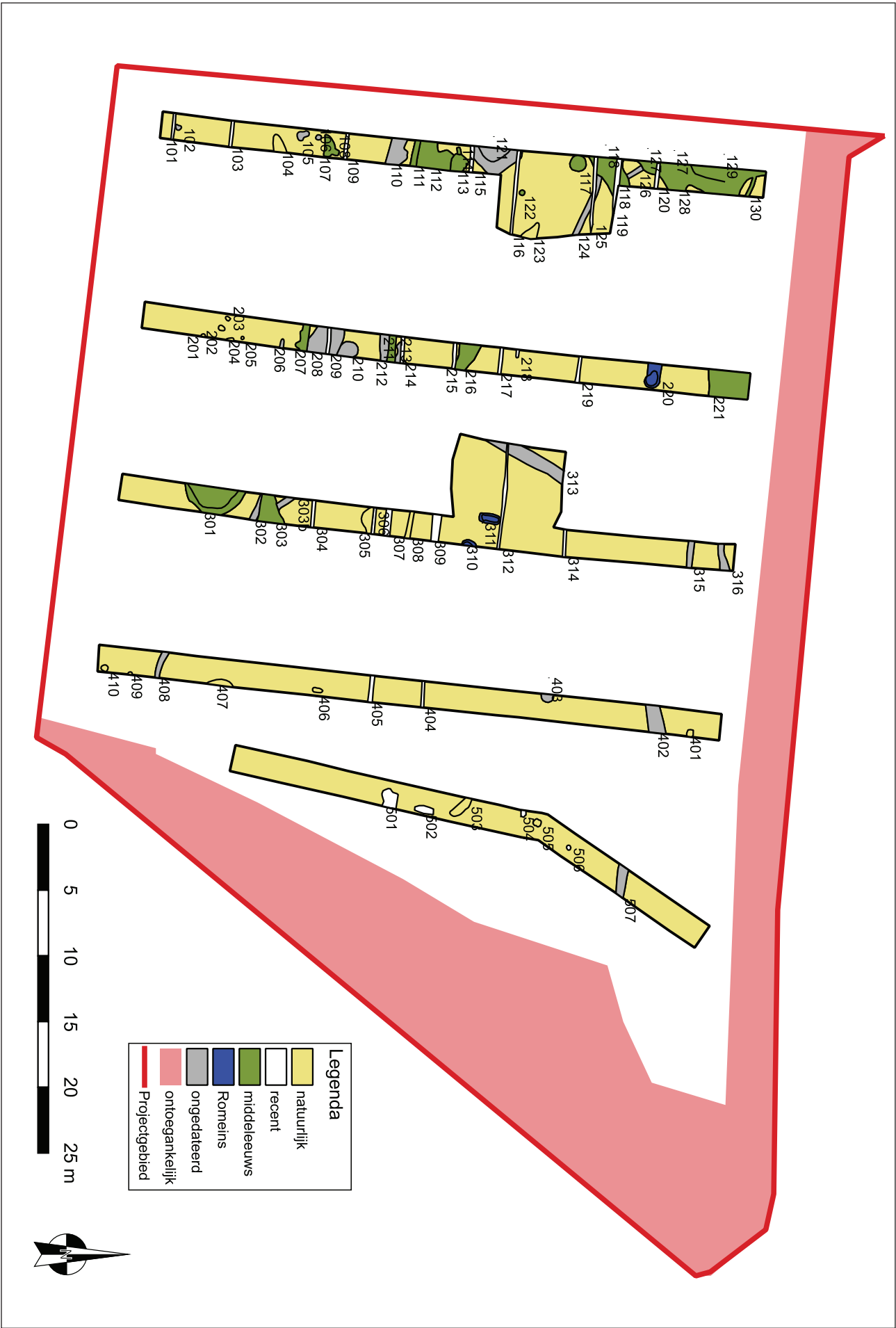
Op het projectgebied in Poesele werden tijdens het archeologisch vooronderzoek van mei 2016 antropogene sporen van verschillende aard, datering en bewaring aangetroffen. Eerst worden de sporen besproken die van archeologisch belang zijn. Daarna komen de sporen van recente datering aan bod.

8.1. Oudste sporen

Het vooronderzoek te Poesele leverde verschillende categorieën aan archeologische sporen op, die bovendien over verschillende periodes ontstaan zijn. Opvallend is de inplanting van de sporen op het terrein. Zo is de densiteit aan sporen het hoogst op het hoogste punt van het terrein, dit is de westelijke zijde, dichtst bij de dorpskern. Zowel de dichtheid van archeologisch sporen als de hoogte van het terrein nemen af in oostelijke richting, waarbij beide meest oostelijke proefsleuven weinig archeologische indicaties meer vertonen. Bij de prospectie werden hoofdzakelijk sporen van grachten en greppels aangesneden, maar ook drie mogelijke brandrestengraven, een aantal kuilen, en twee mogelijke waterputten.

PROEFSLEUF 1 EN KIJKVENSTER

In sleuf 1, waar de sporendensiteit het hoogst ligt, bevinden de archeologische sporen zich hoofdzakelijk in de noordelijke helft van de proefsleuf. In het zuiden van de sleuf werden vijf kuilen aangetroffen (spoornummers 102 en 105-108). Het zijn uitgeloogde en gebiotubeerde lichtgrijze tot lichtbruine sporen. Sporen 102 en 106 zijn de kleinste, ze zijn ovaal en meten ongeveer 0,45 bij 0,40m. Sporen 105 en 107 zijn langwerpig en meten respectievelijk 0,7 bij 0,9m en 1,7 op 0,8m. Spoor 108 is een afgerond rechthoekige uitstulping op spoor 107 van 0,45 op 0,4m. In geen van deze kuilen werden vondsten gedaan. Ten noorden hiervan werden drie fragmenten van WNW-OZO georiënteerde grachten (110, 111 en 112) aangesneden. Het meest zuidelijke exemplaar (110) is 1,5m breed en heeft een sterk uitgeloogde lichtgrijze vulling. Ongeveer 0,5m ten noorden hiervan bevinden zich grachten 111 en 112. Spoor 112 is

Figuur 19: Algemeen grondplan met aanduiding van de recente sporen in wit, de middeleeuwse sporen in groen, de vermoedelijk Romeinse sporen in blauw en de ongedateerde sporen in grijs

lichtgrijs tot lichtbruin, minstens 1,3m breed en wordt aan de zuidkant gesneden door greppel 111. Dit laatste spoor is met zijn grijze vulling iets donkerder en heeft een breedte van 0,46m. Aan de noordelijke kant vertoont gracht 112 een grote uitstulping van minstens 1,3m lang, die wordt gesneden door kuil 113. In de sleuven was het niet duidelijk of deze plaatselijke verbreding deel uitmaakt van gracht 112 of het een afzonderlijk spoor betrof. In de vulling van beide grachten werden vondsten gedaan. Het oudste spoor, 112, leverde een wandscherfje in Rijnlants roodbeschilderd aardewerk (0,5g), en twee randscherven (48g) en een wand (3g) in zand- en kiezelverschraalde reducerend gebakken en gedraaide fijnwandige keramiek. Eén rand is waarschijnlijk afkomstig van een kom, de tweede randscherf lijkt aan een kogelpot toe te horen. In de vulling van het spoor werden ook nog één fragment van een *imbrex* (180g) en een stuk kwartsietische zandsteen (547g) aangetroffen. De vondsten lijken voor deze gracht een datering in de volle middeleeuwen te suggereren. Dit spoor werd gesneden door greppel 111, waarin één wandscherf in grijsbakken zandverschraalde gedraaide waar (5g) werd gevonden. Deze vondst laat geen specifieke datering toe, maar gezien de oversnijding lijkt een datering in de volle of late middeleeuwen gepast.

Kuil 113 snijdt gracht 112. Het betreft een ovaal WNW-OZO spoor van 1,2 op minstens 1,5m met een bruinigrijze vulling gelijkaardig aan die van greppel 111. Er werden geen vondsten gedaan in de kuil, maar de kleur en textuur van de vulling van het spoor suggereren, zoals voor spoor 111, een datering in de volle of late middeleeuwen. Deze kuil wordt in het westen zelf gesneden door een kleiner afgerond rechthoekig spoor (114) van 0,56 op 0,25m met een grijsbruine vulling.

Net ten noorden van sporen 113 en 114 werd een groot spoor gedeeltelijk aangesneden. Het gaat om het oostelijk deel van spoor 121, dat minstens 3,15 op 2,85m meet. Het zichtbare deel van dit spoor heeft een afgerond rechthoekige vorm en een sterk uitgeloopte lichtgrijze vulling. In het spoor lijkt een iets bruinere kern zichtbaar. Spoor 121 wordt zowel aan de zuidelijke als

Figuur 20: Veldopname van sporen 106, 107 en 108

Figuur 21: Sporen 110 (voorgond) en 111 t.e.m. 113 (achtergrond)

Figuur 22: De aardewerkvondsten uit de vulling van spoor 112

Figuur 23: Vermoedelijke waterput 121

aan de noordelijke zijde gesneden door een recente greppel, respectievelijk sporen 115 en 116. De vorm en afmetingen van spoor 121 suggereren dat het eventueel om een waterput kan gaan. Daarom werd op het spoor een boring uitgevoerd. Hieruit was duidelijk dat spoor 121 minstens 0,85m onder het archeologisch vlak (11,32m TAW) diep is. Aangezien niet centraal in het spoor geboord kon worden, kan vermoed worden dat de effectieve bodem van het spoor nog dieper ligt. Er werden geen vondsten gedaan in de vulling van het spoor. De uitloging en kleur van het spoor doen vermoeden dat het een oud spoor betreft, mogelijk ouder dan de gedateerde middeleeuwse sporen die donkerder zijn van vulling en scherper van aflijning.

Ten noordoosten van spoor 121 werd een kijkvenster aangelegd dat enkel een mogelijk paalspoor (122) en greppel (124) opleverde. In de proefsleuf zelf werd nog een kuil (117) aangesneden. Het paalspoor is rond van vorm, grijsbruin van vulling en heeft een diameter van 0,38m. Het spoor leverde geen vondsten op. Greppel 124 heeft een NW-ZO lineair verloop, is 0,4m breed en kon over een afstand van 4,95m gevolgd worden. In het noordwesten wordt de greppel gesneden door een gracht (118) en een recente greppel (125). Hoewel geen vondsten uit de vulling van de greppel gerecupereerd werden, wijzen de uitloging en lichtgrijze vulling van het spoor op een datering ouder dan de eerder aangehaalde middeleeuwse sporen. Bovendien wordt de greppel gesneden door gracht 118 die dateert in de middeleeuwen en een bruinigrijze vulling heeft (zie *infra*). Ongeveer 0,8m ten zuiden van deze oversnijding werd spoor 117 aangetroffen. Het gaat om een ronde kuil met een doorsnede van 1,22m en een bruinigrijze vulling. In de vulling van deze kuil werd een blauw glazig fragment (5g) aangetroffen dat waarschijnlijk een afvalproduct is van artisanale activiteiten. Op basis van de kleur van de opvulling lijkt deze kuil thuis te horen in de fase van de volle tot laatmiddeleeuwse sporen.

Gracht 118 heeft een ONO-WZW oriëntatie, is ongeveer 2m breed en werd vastgesteld over een afstand van minstens 4m. Het spoor heeft een donkere bruinigrijze vulling en snijdt twee greppels met uitgeloopte lichtgrijze vulling (124 en 126). Gracht 118 wordt op zijn beurt gesneden door twee OZO-WNW lopende recente greppels (125 en 119). In de opvulling van spoor 118 werden enkele vondsten gedaan. In zandverschraalde reducerend gebakken en gedraaide fijnwandige waar werden één randscherf (10g) en vijf wanden (50g) verzameld die thuis horen in de volle middeleeuwen. Een zevende scherf is een grijze wandscherf (7g) in handgemaakt aardewerk verschraald met zand en kiezels, die kan dateren in de Romeinse tijd of de middeleeuwen. De vulling van de gracht bevatte daarnaast twee fragmenten kwartsietische zandsteen (88g) en vijf stukken verglaasde metaalslak (152g). Spoor 118 oversnijdt een NNW-ZZO lopende greppel (126) met een uitgeloopte lichtgrijze opvulling. Deze greppel was zichtbaar over een lengte van 1,3m, en werd aan de noordnoordwestelijke zijde oversneden door spoor 127. De vulling van greppel 126 is gelijkaardig aan die van greppel 124, en suggereert ook hier een oudere datering.

Het noordelijk uiteinde van sleuf 1 werd ingenomen door een onregelmatig uitgebreid donker spoor bestaande uit onderdelen met verschillende opvullingen. Het verband tussen deze onderdelen is niet meteen duidelijk in de beperkte omvang van de proefsleuf. In het noordwesten heeft het spoor een lichtbruine tot beige opvulling (129) waarin vlekken verbrande leem aanwezig zijn. Hier rond lijkt een donkere grijsbruine band (127) van minstens 1m breed

Figuur 24: Kuil 117 heeft een grijsbruine vulling

Figuur 25: Vondst gedaan in kuil 117

te lopen die een aftakking heeft in oostelijke richting (128). Het totale spoor heeft een lengte van minstens 10m en heeft haar kern vermoedelijk ten westen van sleuf 1. In het zuiden wordt het spoor gesneden door een recente greppel (120). In het noorden komt een greppel (130) er vanuit het oosten op uit. In de vulling van dit uitgebreid spoor werden geen vondsten gedaan. De kleur, textuur en aflijning van de opvulling en de oversnijdingen van en over het spoor doen een datering in de middeleeuwen vermoeden. De functie van het spoor is niet duidelijk. Mogelijk gaat het om een grote waterput, een drenkpoel of een brede gracht.

PROEFSLEUF 2

Mogelijk werd in sleuf 2 het vervolg van (een deel van) dit laatste spoor aangetroffen. In het uiterste noorden van deze sleuf werd een donker bruingrijs spoor (221) van minstens 3,2 op minstens 2m groot aangesneden. In de opvulling ervan werd een wandscherf (9g) in zandverschraalde grijs gebakken en gedraaid aardewerk gevonden. Dergelijke vondst kan zowel in de Romeinse als in de middeleeuwse periode voorkomen, en is dus niet nauwkeurig dateerbaar.

Centraal in proefsleuf 2 werden, naast een kuil, fragmenten van grachten en greppels aangesneden die mogelijk het vervolg vormen van de meer westelijk aangetroffen sporen. Het meest zuidelijk gelegen spoor is een fragment van een WNW-OZO lopende uitgeloopte lichtgrijze greppel (206) van 0,3m breed en minstens 0,7m lang, waarin geen vondsten werden gedaan. Ongeveer 1,2m ten noorden van het greppelfragment werd een WNW-OZO georiënteerde gracht met donkere grijsbruine vulling aangesneden. Dit spoor (207) heeft een breedte van minstens 0,5m en vertoont aan de zuidzijde een aantal uitstulpingen. Er werden geen vondsten gedaan in de opvulling van het spoor. Deze gracht snijdt in het noordoosten een ouder spoor (208). Spoor 208 is mogelijk een deel van een NW-ZO lopende gracht met breedte van ongeveer 2m. Deze potentiële gracht heeft een bruine tot grijsbruine vulling en snijdt in het noordoosten een lichtgrijze kuil (210). De gracht zelf wordt gesneden door een recente

Figuur 26: Zicht op het uiteinde van sleuf 1 met sporen 118-130

Figuur 27: De aardewerkvondsten afkomstig uit spoor 118

Figuur 28: Sporen 207 tot en met 210

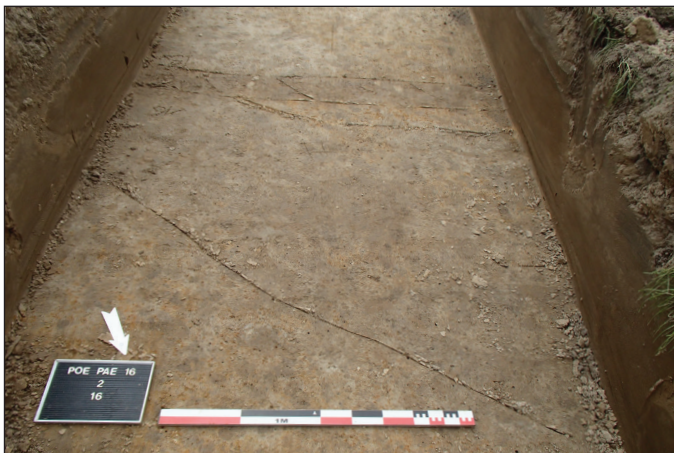
Figuur 29: Vlakfoto van sporen 211 tot en met 214

greppel (209). Van ovale kuil 210 werd enkel het noordwestelijke deel aangesneden. Het spoor heeft een sterk uitgeloogde lichtgrijze vulling en meet minstens 1,4 op 1,1m. In beide sporen, gracht 207 en kuil 210, werden geen vondsten gedaan. Hun uitgeloogde vulling doet echter wel vermoeden dat de sporen middeleeuws of ouder zijn van datering.

Ongeveer 1,6m verder in noordelijke richting werden fragmenten van drie sporen aangesneden. Alledrie hebben ze een WNW-OZO verloop. De meest zuidelijk is gracht 211. Dit spoor is minstens 0,7m breed, heeft een lichtbruine uitgeloogde vulling en wordt in het noorden gesneden door gracht 212. Spoor 212 is donkerder met een grijsbruine vulling. Deze gracht is 0,6m breed en snijdt behalve gracht 211 een derde spoor (213). Dit laatste spoor heeft een langgerekte vorm met een uitgeloogde lichtgrijze vulling. Spoor 213 wordt bovendien ook nog eens gesneden door een recente greppel (214). Binnen de proefsleuf kon het niet met zekerheid uitgemaakt worden, maar spoor 213 kan eventueel deel uitmaken van een windval. Enkel dit laatste spoor (213) leverde een vondst op: een stuk ijzerhoudende zandsteen van 88g. Op basis van de oversnijdingen en de kleur, textuur en aflijning van de sporen wordt vermoed dat gracht 212 in de volmiddeleeuwse periode thuis hoort en dat sporen 211 en 213 in de oudere fase moeten gesitueerd worden. De vulling en oversnijdingen van gracht 212 vertonen gelijkenissen met die van greppel 111 in sleuf 1. Mogelijk gaat het om hetzelfde spoor. Hoe de andere sporen in deze cluster verderlopen in westelijke richting is onduidelijk, maar het is niet ondenkbaar dat sporen 110 en 208 met elkaar in verband staan.

Op 4m ten noorden van sporen 213 en 214 werd een WNW-OZO lopend spoor (216) aangesneden. Waarschijnlijk gaat het om een onderdeel van een gracht, maar noch in sleuf 1 als in sleuf 3 werd een mogelijk vervolg op dit spoor gevonden. Het gaat om een lichtgrijs tot grijs uitgeloogd spoor met een breedte van 1,55m en minstens 2,3m lang. In de opvulling van het spoor werd een wandscherf (0,5g) in reducerend gebakken gedraaid aardewerk verschaald met zand gevonden. Opnieuw is geen nauwkeurige datering mogelijk, de scherf kan Romeins of middeleeuws zijn.

Figuur 30: Spoor 216 in het vlak

Figuur 31: Een reducerend gebakken wandscherf uit spoor 216

Figuur 32: Houtskoolrijk spoor 220

Figuur 33: Een fragment effen afgewerkte zandsteen

Een laatste spoor (220) in sleuf 2 bevindt zich zo'n 7m van het noordelijk uiteinde van de proefsleuf. Het is een langwerpig spoor van minstens 1,85m lang en 1,2m breed dat in westelijke richting verder loopt. De opvulling van spoor 220 is tweeledig: ter hoogte van het oostelijk uiteinde vertoont het spoor een houtskoolrijke kern van ongeveer 0,9 bij 0,8m, waarrond een licht grijsbruine band met houtskoolspikkels zit. In de opvulling van spoor 220 werd enkel een effen afgewerkt stuk zandsteen (147g) gevonden. De opvulling van het spoor wijst echter op een datering in de middeleeuwen of ouder. Gezien de nabijheid van minstens één brandrestengraf (zie *infra*) kan ook een Romeinse datering en een functie als brandrestengraf niet worden uitgesloten.

PROEFSLEUF 3 EN KIJKVENSTER

In het zuiden van sleuf 3 werd de oostelijke zijde van een groot, vermoedelijk rond, spoor (301) aangesneden. Het spoor heeft een N-Z diameter van 4,7m en meet O-W minstens 2m breed. In de sleuf is reeds een tweeledige vulling zichtbaar. De kern van het spoor is bruingrijs en iets donkerder dan de lichtbruine tot lichtgrijze band eromheen. De opbouw, vorm en afmetingen van het spoor suggereren dat het om een waterput kan gaan. Een acentrale boring in het spoor wees uit dat het minstens 2,1m onder het archeologisch vlak (11,07m TAW) diep is, wat een mogelijke functie als waterput meer waarschijnlijk maakt. In de opvulling van spoor 301 werden geen aardewerkvondsten gedaan, wel werden twee stukken ijzerhoudende zandsteen (94g) in het spoor gevonden. Het spoor dateren op basis van de kleur, textuur en uitlogingsgraad van de vulling is moeilijk: de donkere kern vertoont gelijkenissen met de middeleeuwse sporen, terwijl de iets lichtere buitenste band meer overeenstemt met de oudere sporen.

Op 1m ten noorden van deze vermoedelijke waterput werden drie fragmenten van grachten aangetroffen. Het meest zuidelijke spoor (302) heeft een WNW-OZO verloop en een breedte van 0,6m. Gracht 302 heeft een lichtgrijze uitgeloogde vulling en wordt langs het noorden gesneden door een O-W lopende gracht (303) die een donkerder bruingrijze vulling heeft. Spoor 303 is 2,1m breed en snijdt gracht 303b die vanuit het noordwesten komt met een NW-ZO oriëntatie. Deze laatste gracht is 0,5m breed en bestaat uit een uitgeloogde licht grijsbruine vulling. Geen enkele van deze grachten leverden vondsten op. Mogelijk is O-W lopende gracht 303 het vervolg van gracht 207. Oudere gracht 302 bevindt zich op het traject gevormd door sporen 110 en 208. Een mogelijk vervolg voor gracht 303b kan niet met enige zekerheid worden vastgesteld. Op basis van de kleur, textuur en uitloging van de sporen kan vermoed worden dat de gracht, die op basis van de oversnijding de jongste is, uit de middeleeuwen stamt. Grachten 302 en 303b hebben een meer uitgeloogde en blekere vulling. Dit wijst erop dat ze ouder zijn dan gracht 303, wat door de oversnijdingen bevestigd wordt.

Min of meer centraal in proefsleuf 3 werden twee houtskoolrijke sporen (310 en 311) aangetroffen. 310 werd gedeeltelijk aangesneden tegen de oostelijke sleufwand. Het zichtbare deel is afgerond en meet 1,1 op 0,44m. Vermoedelijk heeft het spoor een O-W oriëntatie, maar dat kan pas bevestigd worden wanneer het volledig is vrijgelegd. De opvulling van spoor 310 is tweeledig. De kern van het spoor bestaat uit een beige vulling met spikkels houtskool. Hierrond bevindt zich een zwarte houtskoolrijke band. Een gelijkaardig spoor bevindt zich op slechts 1,6m ten noordwesten ervan. Hier werd een afgerond rechthoekig spoor (311) van 1,6

Figuur 34: Spoor 301 heeft de vorm en afmetingen van een waterput

Figuur 35: Sporen 302, 303 en 303b in het vlak

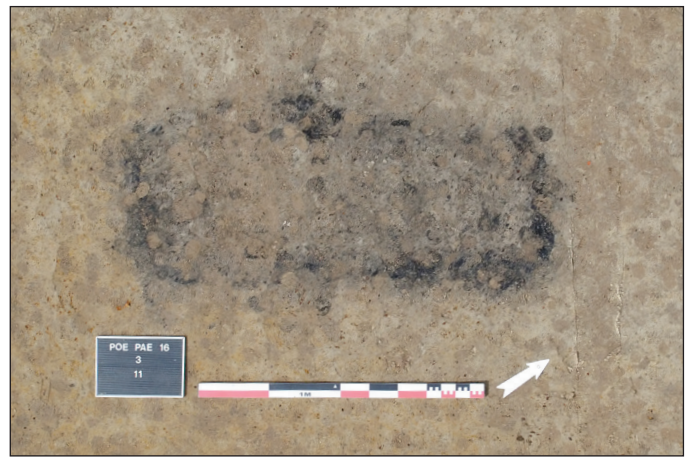

bij 0,75m met een NNO-ZZW oriëntatie aangetroffen. Ook deze kuil bestaat uit twee pakketten: centraal een beige tot lichtgrijze opvulling met houtskoolspikkels waarrond een houtskoolrijke band wijst op een onderliggend pakket. De vorm en opvulling van dit spoor zijn typisch voor Romeinse brandrestengraven. Vermoedelijk werden in deze zone twee (310 en 311), mogelijk zelfs drie (220), crematiegraven aangesneden. Dergelijke brandrestengraven worden in de regio regelmatig geïsoleerd in het landschap aangetroffen, zogenaamde veldgraven, maar kunnen ook in kleine (familiegrafveldjes) of grotere grafvelden geclusterd zijn, al dan niet in de nabijheid van een nederzetting. Hoewel de interpretatie als brandrestengraven aannemelijk is, kunnen andere mogelijke functies, zoals kolenbranderskuilen, zonder een volledig sporenonderzoek niet uitgesloten worden. Geen van beide houtskoolrijke sporen leverde vondsten op, hun datering in de Romeinse tijd is bijgevolg gebaseerd op hun vormelijke gelijkenis met eerder aangetroffen brandrestengraven in de omgeving.

Ten westen van beide mogelijke brandrestengraven bevindt zich tegen de westelijke grens van het kijkvenster een NNO-ZZW lopende gracht (313). Dit lineair en vaag lichtgrijs tot lichtbruin spoor heeft een breedte van 1m en kon over een afstand van 6,75m worden gevolgd. In het zuiden wordt gracht 313 gesneden door een recente greppel (312). In proefsleuf 2 kan deze

Figuur 36: Houtskoolrijk spoor 310 is mogelijk een brandrestengraf

Figuur 37: Vermoedelijk Romeins crematiegraf 311

Figuur 38: Het kijkvenster aan proefsleuf 3 waarin sporen 310, 311 en 313 zichtbaar zijn

gracht mogelijk herkend worden in spoor 210. In het noordelijk uiteinde van sleuf 3 was de gracht niet zichtbaar, maar werden wel twee smallere WNW-OZO lopende grachten aangetroffen. De meest zuidelijke gracht (315) heeft een breedte van 0,45m en bevat een sterk uitgeloopte lichtgrijze tot lichtbruine vulling. Gracht 316 bevindt zich ongeveer 1,7m ten noorden ervan en heeft eveneens een sterk uitgeloopte lichtgrijze tot lichtbruine opvulling. Spoor 316 is 0,7m breed. In geen van deze grachten werden vondsten gedaan. Op basis van hun opvulling en aflijning kan wel een situering in de oudere fase op het terrein verwacht worden.

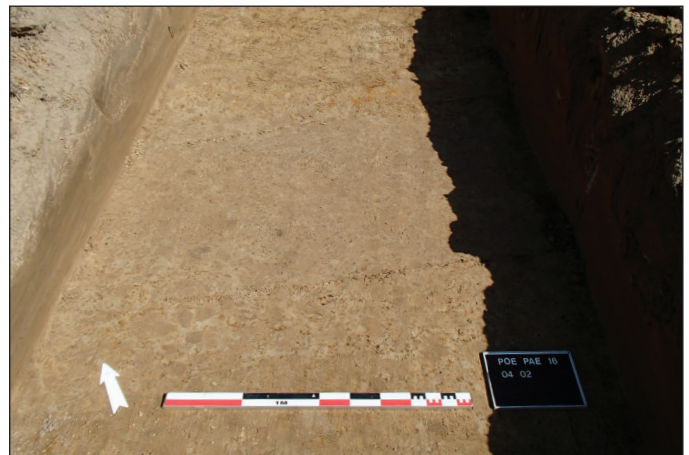
PROEFSLEUF 4

Ter hoogte van het noordelijk uiteinde van deze sleuf werd een min of meer O-W lopende gracht (402) vastgesteld. Het spoor is 1,2m breed en heeft een uitgeloopte lichtgrijze tot lichtbruine vulling. Mogelijk maakt dit spoor deel uit van eenzelfde gracht als sporen 315 (zie *supra*) en 507 (zie *infra*). Het spoor zou op die manier minstens 27,5m lang zijn en een WNW-OZO traject hebben. In de vulling van spoor 0402 werden geen vondsten gedaan. Ongeveer 7m ten zuiden van deze gracht werd tegen de westelijke sleufrand een mogelijke kuil (403) aangetroffen. Het gaat om een vermoedelijk rond tot ovaal spoor van 0,93 op minstens 0,6m diameter. Spoor 403 heeft een zeer sterk uitgeloopte lichtgrijze vulling, waardoor niet kan uitgesloten worden dat het om een natuurlijk spoor gaat. In de vulling waren enkele kleine brokjes aardewerk aanwezig, deze kunnen gezien hun fragmentaire aard ook intrusief of residueel aanwezig zijn.

In het zuiden van proefsleuf 4 werd nog een laatste spoor herkend. Het gaat om een WNW-OZO lopende greppel (408) met een vage lichtgrijze vulling. Het spoor heeft een breedte van 0,33m en bevatte geen vondsten. Het vervolg van het spoor in noordwestelijke richting is niet helemaal duidelijk. Mogelijk buigt de greppel verder af in noordwestelijke richting en kan spoor 303b als zijn vervolg gezien worden. Maar ook de gracht bestaande uit sporen 110, 208 en 302 kan verderlopen als greppel 408. Hoe dan ook lijkt het om een greppel uit een van de oudere grachtfases op het terrein te gaan.

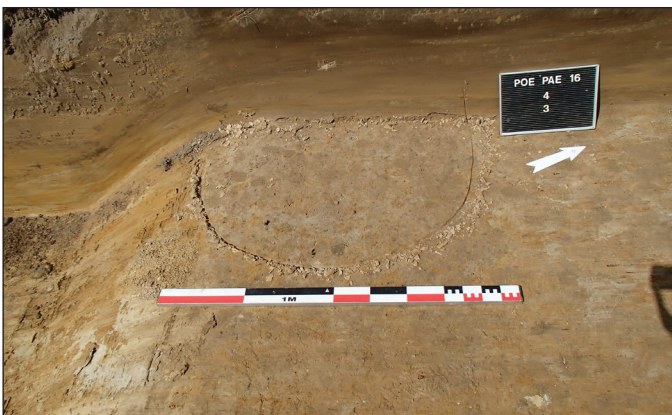

Figuur 39: Gracht 315 in het vlak

Figuur 40: Spoor 402 tijdens het onderzoek

Figuur 41: Mogelijke kuil 403

Figuur 42: Spoor 507 in the flat

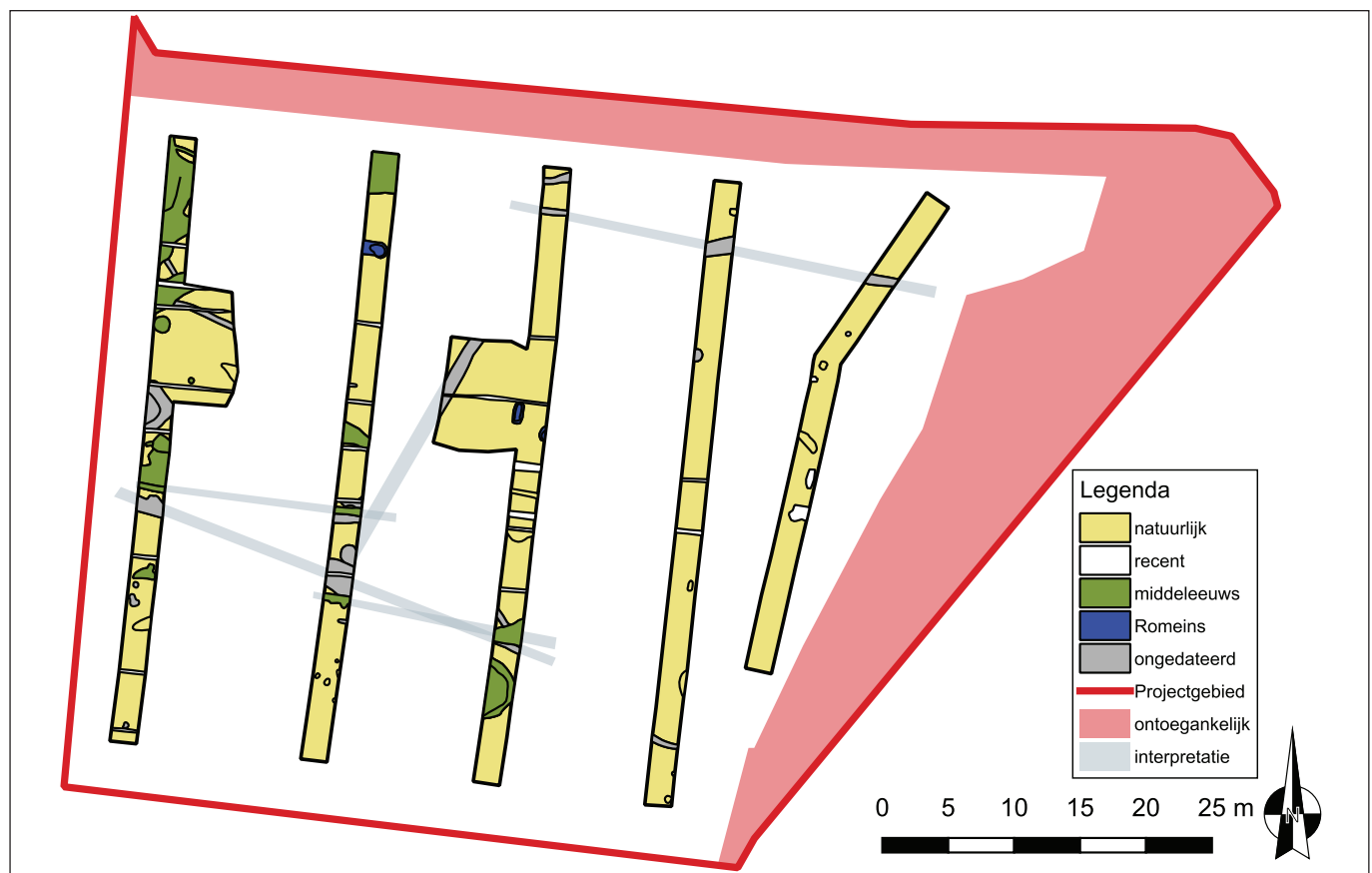

PROEFSLEUF 5

In de meest oostelijke sleuf die op het terrein werd aangelegd werd slechts één archeologisch relevant spoor (507) vastgesteld. Spoor 507 ligt in het noordelijk deel van de proefsleuf. Het is een fragment van een WNW-OZO lopende gracht met een breedte van 0,8m en een uitgeloopte lichtgrijze tot lichtbruine vulling. Vondsten werden in het spoor niet gedaan. Zoals hierboven reeds vermeld kan dit spoor samen met grachtfragmenten 315 en 402 een langer traject uitmaakt van minstens 27,7m lang.

8.2. Recente sporen

Hoewel er bij het vooronderzoek te Poesele weinig sporen van recente datering werden aangetroffen, zijn ze wel in alle proefsleuven aanwezig. Met uitzondering van vier sporen in sleuf 5 gaat het steeds om WNW-OZO lopende greppels (101, 103, 109, 115, 116, 119, 120, 125, 209, 214, 215, 217-219, 304, 306, 307, 309, 312, 314, 404 en 405). Ze hebben een lineair verloop, en hun vulling is bruin tot donkerbruin met een scherpe aflijning. Deze greppels

Figuur 43: Grondplan met de mogelijke grachttrajecten in lichtblauw aangeduid

Figuur 44: Eén van de recente greppels op het terrein

Figuur 45: Sporen 501 en 502 zijn van recente datering

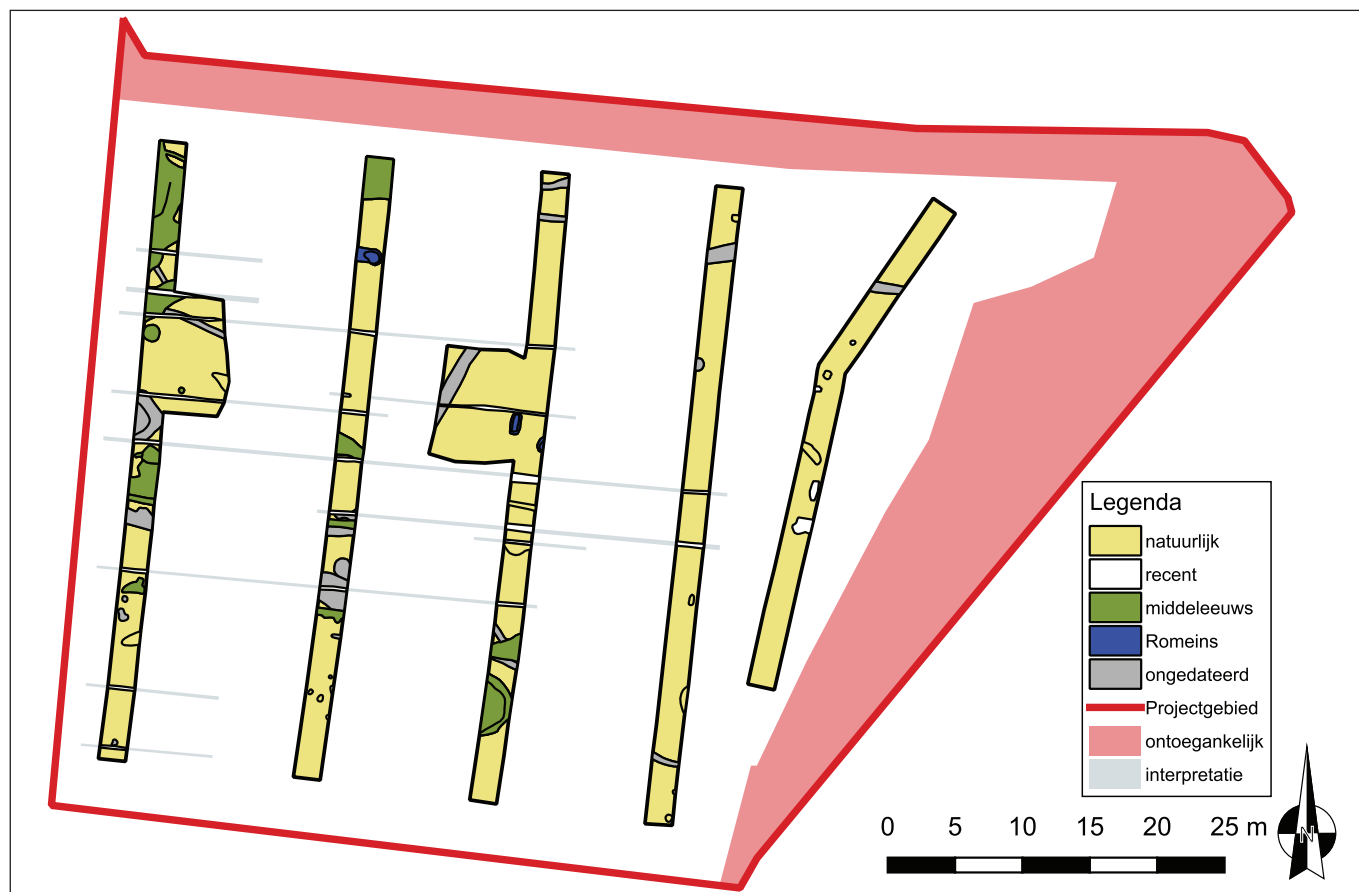
oversnijden alle andere sporen op hun traject. Hoewel er geen vondsten in de greppels gedaan werd is duidelijk dat het om recente sporen gaat. In sleuf 5 werden twee grotere verstoring (501 en 502) aangesneden. Ze hebben beide een zeer scherpe aflijning. Spoor 501 heeft een zeer homogene donkerbruine vulling, terwijl spoor 502 bestaat uit een homogene zwarte opvulling. Deze recente sporen meten respectievelijk 1,2 op minimum 1,4m en 1,4 op 0,57m. Sporen 504 en 506 liggen iets meer naar het noordoosten. Het zijn scherp afgelijnde donkerbruine sporen met een homogene vulling. Spoor 504 is rechthoekig en meet 0,4 op minstens 0,5m. Spoor 506 is ovaal en heeft diameters 0,36 en 0,3m.

9. Interpretatie

De resultaten van het archeologisch vooronderzoek aan de Paepestraat in Poesele tonen aan dat zich op het terrein archeologisch relevante sporen bevinden. Het is duidelijk dat deze sporen zich voornamelijk op het westelijk deel van de gronden bevinden, wellicht niet toevallig de hoogst gelegen gronden. De densiteit van de sporen neemt toe in westelijke richting en is het hoogst tegen de rand van de dorpskern. Vermoedelijk houdt op zijn minst een deel van de sporen verband met een van de oudere fases in de ontwikkeling van de Poeselse dorpskern.

De aangesneden sporen zijn voornamelijk delen van grachten en greppels, maar ook kuilen, mogelijk twee à drie waterputten en drie vermoede brandrestengraven. Op basis van de vondsten, maar vooral de kleur, textuur en uitlogingsgraad van de vulling van de sporen, kunnen minstens twee fases herkend worden in het gebruik van dit terrein. Zo is er een duidelijk contrast tussen de donkerder bruinigrijze sporen en de uitgeloopte lichtgrijze sporen. In een aantal van de meer donkere sporen werd een beperkte hoeveelheid scherven gevonden die ze plaatsen in de volle middeleeuwen. Deze fase van donkere sporen doorsnijdt de uitgeloopte lichtgrijze sporen. Vermoedelijk representeren deze blekere sporen één of meer oudere fases in het gebruik van de gronden. Of de drie potentiële brandrestengraven contemporain zijn met deze uitgeloopte grachten en kuilen is op basis van dit vooronderzoek niet te zeggen, maar het is wel mogelijk. Of met de middeleeuwse sporen de kern van de

Figuur 46: Grondplan met de trajecten van de recente greppels in lichtblauw aangeduid

occupatie werd aangesneden kan niet met zekerheid gesteld worden. Het is altijd mogelijk dat aanwezige paalsporen tussen de proefsleuven in vielen. De brandrestengraven kunnen deel uitmaken van een al dan niet beperkt grafveldje.

10. Conclusies en aanbevelingen

Op 11 mei 2016 werd een terrein tegen de oostelijke rand van de dorpskern van Poesele onderworpen aan een archeologisch vooronderzoek. Het projectgebied van 4250m² dat langs de Paepestraat ligt, zal door de gemeente Nevele in de loop van 2016 ontwikkeld worden tot een parkeerterrein. Voorafgaand aan deze ingrepen wordt het terrein gescreend op archeologische resten in de ondergrond. Hierdoor moet duidelijk worden of een archeologische opgraving op de gronden interessante resultaten kan opleveren. Tijdens de prospectie werden op het gehele terrein sporen uit het verleden aangetroffen. Naast een recent greppelsysteem en enkele recente verstoringen, gaat het vooral om grachten, kuilen, twee mogelijke waterputten en drie vermoede brandrestengraven. De dichtheid van de archeologische sporen is het hoogst in het westen van het terrein. Vandaaruit neemt de dichtheid aan sporen af in oostelijke richting. Sleuven 4 en 5 zijn, op twee greppels en een mogelijke kuil na, vrij van sporen. De meeste sporen dateren waarschijnlijk in de volle middeleeuwen, maar er is zeker ook sprake van een oudere occupatiefase. De aanwezigheid van twee vermoede waterputten suggereert bewoning nabij of op het terrein. Mogelijk kunnen deze archeologische sporen in verband staan met de middeleeuwse dorpsontwikkeling in Poesele. Archeologische kennis over de dorpsontwikkeling in de regio is sowieso al beperkt, maar over de deelgemeente Poesele is op archeologisch vlak zo goed als niets geweten. Een eventueel vervolgonderzoek biedt een unieke kans om gegevens te verzamelen over het verre verleden van dit dorpje. De vondst van drie mogelijke brandrestengraven uit de Romeinse tijd zou kunnen wijzen op de aanwezigheid van nog oudere sporen op of nabij het terrein.

Figuur 47: Grondplan met aanduiding van de aangetroffen sporen, en in groen de zone waarvoor een vervolgonderzoek wordt geadviseerd

Gezien deze resultaten en de potentiële vernieling van het archeologisch bodemarchief bij de geplande ontwikkeling van het terrein tot een parking voorzien van funderingen, rioleringen en nutsleidingen lijkt een vervolgonderzoek op een deel van het terrein aan de Paepestraat nodig. Een vervolgonderzoek onder de vorm van een vlakdekkende opgraving kan interessante kennis opleveren over het ontstaan van het dorp Poesele. De kerk van Poesele wordt al vermeld in de 12de eeuw, er bestaat dus al een vermoeden dat het ontstaan van het dorp op zijn minst terug gaat tot de volle middeleeuwen. Een opgraving op het terrein kan inzichten geven over de aard, datering en uitgestrektheid van de oudste vormen van dit dorp. Naast sporen die in verband kunnen staan met het ontstaan en de ontwikkeling van Poesele, werden enkele vermoedelijke brandrestengraven uit de Romeinse periode gevonden. De mogelijkheid bestaat dat bij een vervolgonderzoek bijkomende graven of andere sporen uit deze periode worden aangesneden. Aangezien de sporendensiteit duidelijk afneemt in oostelijke richting en in sleuven 4 en 5 met uitzondering van twee greppels geen overtuigende sporen werden aangesneden wordt geadviseerd een vlak op te graven dat zich strekt van de noordelijke tot de zuidelijke grens van het terrein en van de westelijke grens van het projectgebied tot tegen de westelijke zijde van sleuf 4. Het betreft een rechthoekig vlak van 2525m².

Bij een archeologisch vervolgonderzoek moet rekening gehouden worden met de potentiële aanwezigheid van minstens twee waterputten binnen het projectgebied. De grondwatertafel werd tijdens het vooronderzoek enkel aangetroffen in de boring in proefsleuf 1 op een diepte van 1,71m onder het maaiveld of 0,86m onder het archeologisch vlak. De gleyverschijnselen manifesteren zich vanaf 0,60m onder het maaiveld hetgeen overeenkomt met de maximale grondwatertafel van een matig natte zandleembodem. Aangezien het archeologisch niveau gemiddeld nog 0,20m dieper ligt kan dit problemen opleveren wanneer dit terrein in de winter zou worden opgegraven. Om een grondig en veilig onderzoek van diepgaande structuren toe te laten wordt geadviseerd deze met een kaderbemaling te draineren voor ze in de diepte te onderzoeken. Waterputten zijn potentiële schatten aan informatie en kunnen voorzien zijn van een beschoeiing. Het is bijgevolg noodzakelijk voldoende bulk- en pollenstalen te nemen tijdens het veldwerk. Er dient in het bestek een stukprijs opgenomen te worden voor het uitzeven van bulkstalen, waarmee rekening gehouden wordt met het zwaar bodemtype. In het bestek dienen posten voor natuurwetenschappelijk onderzoek voorzien worden zodat hiermee kennis over het omliggende landschap en de plaatselijke economie kan ingewonnen worden. Het vooronderzoek wees al op de aanwezigheid van veel grachten met vele onderlinge oversnijdingen. Er kan verwacht worden dat heel wat coupeerwerk nodig is om al deze sporen en hun stratigrafie te onderzoeken. De bodem op het terrein is een leembodem waarin de meer uitgeloopte sporen niet altijd goed zichtbaar zijn. Om sporen goed te kunnen herkennen en aflijnen is het noodzakelijk het vlak goed op te schaven. Gezien de oppervlakte van de opgravingszone wordt aangeraden maximaal twee grote vlakken aan te leggen zodat de samenhang tussen grachten en andere structuren tijdens het veldwerk voldoende duidelijk is.

Het vervolgonderzoek moet er in de eerste plaats naar streven de archeologische structuren, sporen en vondsten te documenteren en interpreteren. Het onderzoek dient volgende onderzoeksvragen te beantwoorden, wat niet wegneemt dat de aangetroffen archeologische resten en hun interpretatie tijdens het veldwerk steeds geherevalueerd moeten worden en nieuwe onderzoeksvragen zich kunnen opdringen.

- Welke bodemopbouw is op het terrein aanwezig? Is er een verband tussen de plaatselijke bodemopbouw en de inplanting van de site/structuren/sporen? Heeft de bodemopbouw een impact gehad op de bewaring van het plaatselijk archeologisch erfgoed?
- Zijn er sporen van natuurlijke en/of antropogene aard aanwezig die een impact hebben op de bewaring en/of leesbaarheid van de archeologische sporen? En wat is de bewaringsgraad van de archeologische sporen?
- Welke categorieën van sporen zijn aangesneden? Kunnen er structuren of grotere gehelen herkend worden? Behoren de aangetroffen sporen, structuren en/of grotere gehelen tot één of meer periodes, en kunnen hierbinnen verschillende fases geïdentificeerd worden? Kunnen de sporen/structuren/gehelen/fases gedateerd worden door middel van de aanwezige vondsten, oversnijdingen, kenmerken van de opvulling, natuurwetenschappelijke dateringsmethoden?
- Wat is de aard van de sporen/structuren/gehelen (funerair/bewoning/ritueel/artisanaal/...)? Wat is de status/rijkdom van de vindplaats en wat leert dit over het belang van de site en haar bewoners?

- Zijn er sporen/structuren/gehelen die verband houden met de ontstaansgeschiedenis van het dorp Poesele, en wat is de kenniswinst hierover?
- Is er kenniswinst mogelijk door de natuurwetenschappelijke studie van genomen stalen: met betrekking tot de datering van sporen/structuren/gehelen of fases; met betrekking tot het identificeren van de functie van sporen/structuren/gehelen/zones; met betrekking tot het uitzicht en de evolutie van het omliggende landschap in één of meer periodes/fases van de site?; met betrekking tot de omgeving nabij en binnen de site en de impact van de mens/site hierop?; met betrekking tot de (plaatselijke) activiteiten/gebruiken/economie van de mens in het verleden?
- Wat is de betekenis van de vindplaats/kenniswinst op plaatselijk/regionaal of ruimer vlak? Zijn er in de regio vergelijkbare sites gekend, wat zijn de eventuele verschillen of gelijkenissen?

Een vervolgonderzoek op het geadviseerde vlak van 2525m² kan best uitgevoerd worden door een team van minstens drie personen. De dagelijkse leiding van het veldwerk is in handen van een archeoloog-projectleider met aantoonbare opgravingservaring op rurale sites met zandleembodems in de regio. Idealiter heeft de projectleider ervaring met middeleeuwse dorpskernarcheologie. De projectleider wordt tijdens het veldwerk bijgestaan door een archeoloog-assistent met enige ervaring op zandleembodems en middeleeuwse rurale sites. Het archeologisch team wordt verder aangevuld met minstens één archeoloog zonder ervaringsvereisten. Gezien de bodemopbouw weinig complex is en gelijklopend is over het gehele terrein, lijkt de aanwezigheid van een aardwetenschapper niet noodzakelijk voor het aanleggen van het archeologisch vlak. Dit neem niet weg dat een bodemdeskundige indien nodig geraadpleegd kan worden voor de interpretatie van complexe profielen, hiervoor werd een optionele post voorzien bij de vermoedelijke hoeveelheden. Rekening houdend met de aanwezigheid van een vrij zware bodem, veel oversnijdingen, en vermoedelijk enkele brandrestengraven en minstens twee waterputten, wordt de duur van het veldwerk geschat op 40 mandagen.

Er wordt aangeraden minimaal volgende posten voor het vervolgonderzoek te voorzien: (VH max. vermeerderen met factor 2)

- kaderbemaling voor onderzoek diepe structuren, eventueel per stuk
- stukprijs voor het uitzeven van genomen bulkstalen (per eenheid van 10l, en incl. alle correcte verpakkingsmaterialen)
- waarderingen voor macrorestenonderzoek: 6 VH
- analyses macrorestenonderzoek: 4 VH
- waarderingen pollenonderzoek: 6 VH
- analyses pollenonderzoek: 4 VH
- waarderingen dendrochronologie (selectie geschikte stalen): 15 VH
- analyses dendrochronologie (incl. houtsoortdeterminatie; 1 VH = 1 staal of plank): 10 VH
- C14 bot: 9 VH (3 dateringen per context; uitgaande van 3 brandrestengraven, en ev. te vermeerderen met factor 2)
- C14 AMS: 6 VH (idem 3 dateringen per context, uitgaande van 2 te dateren contexten, bijv. waterputten indien geen planken bekisting)
- anthracologisch onderzoek: 2 VH
- conservatie hout: 1 VH
- conservatie metaal: 2 VH
- conservatie aardewerk: 2 VH
- fysisch antropologisch onderzoek, quick-scan: 2 VH
- consultatie bodemkundige complexe profielen/bodemopbouw: 1 werkdag

Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016a: Hof De Mulder. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/35569> op 02-05-2016 11:43.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016b: Parochiekerk Sint-Laurentius. In *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Opgehaald van <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/35574> op 02-05-2016 11:46.

AMPE C., LANGOHR R., VAN RANST E., FINKE P., DECKERS S. & POESEN J., 2015. Bodem. In: BORREMANS M. (ed.) *Geologie van Vlaanderen*: 260-339.

BOURGEOIS J., DE CLERCQ W., DE MULDER G., MEGANCK M. & VERLAECKT K., 1998. Het Land van Nevele in de metaaltijden. *VOBOV-Info* 47: 13-23.

BOURGEOIS J., MEGANCK M., SEMEY J. & VERLAECKT K., 1999. Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen III. *Archeologische inventaris Vlaanderen*. Buitengewone reeks 7, Gent.

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, CAI ID 971147, *Nevele - Poesele "Oude pastorie of armhuis"* (geraadpleegd op 2 mei 2016).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, CAI ID 971550, *Nevele - Poekebeek (serre)* (geraadpleegd op 2 mei 2016).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS, CAI ID 971150, *Nevele - Poesele "Poekestraat I"* (geraadpleegd op 2 mei 2016).

DE CLERCQ W., DESCHIETER J., HAGEMAN B., THOEN H. & VERMEULEN F., 1998. Recent Romeins archeologisch onderzoek in de vallei van de Kale, grondgebied Land van Nevele: sites en structuren. *VOBOV-Info* 47: 28-33.

DE LOGI A., 2015. *Merendree — Gerolfsweg. Archeologisch onderzoek — januari tot februari 2014*. DL&H-Rapport 16, Deinze.

DE LOGI A., HOORNE J. & VANHERCKE J., 2013. *Merendree — Heilige Geeststraat. Archeologisch vooronderzoek — januari 2013*. DL&H-Rapport 6, Landegem.

DE LOGI A. & SCHYNKEL E., 2010. *Archeologisch onderzoek Nevele — Hoogstraat. 18 januari tot 30 april 2010*. KLAD-Rapport 19, Aalter.

DE LOGI A. & VAN CAUWENBERGH S., 2010. *Archeologisch onderzoek Nevele — Merendreedorp. 4 mei tot 25 juni 2010*. KLAD-Rapport 20, Aalter.

GYSELING M., 1960. *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*. Deel II, N-Z. Bouwstoffen en studiën voor de geschiedenis en de lexicografie van het Nederlands. VI. 2.

MESSIAEN L., 2014. Prospectie met ingreep in de bodem Nevele Kouterslag (All-Archeo bvba). *Jaarverslag Kale-Leie archeologische dienst 2013*: 100.

REYNS N. & BRUGGEMAN J., 2014. *Archeologisch vooronderzoek Merendree (Nevele) - Kouterslag*. Rapporten All-Archeo bvba 201.

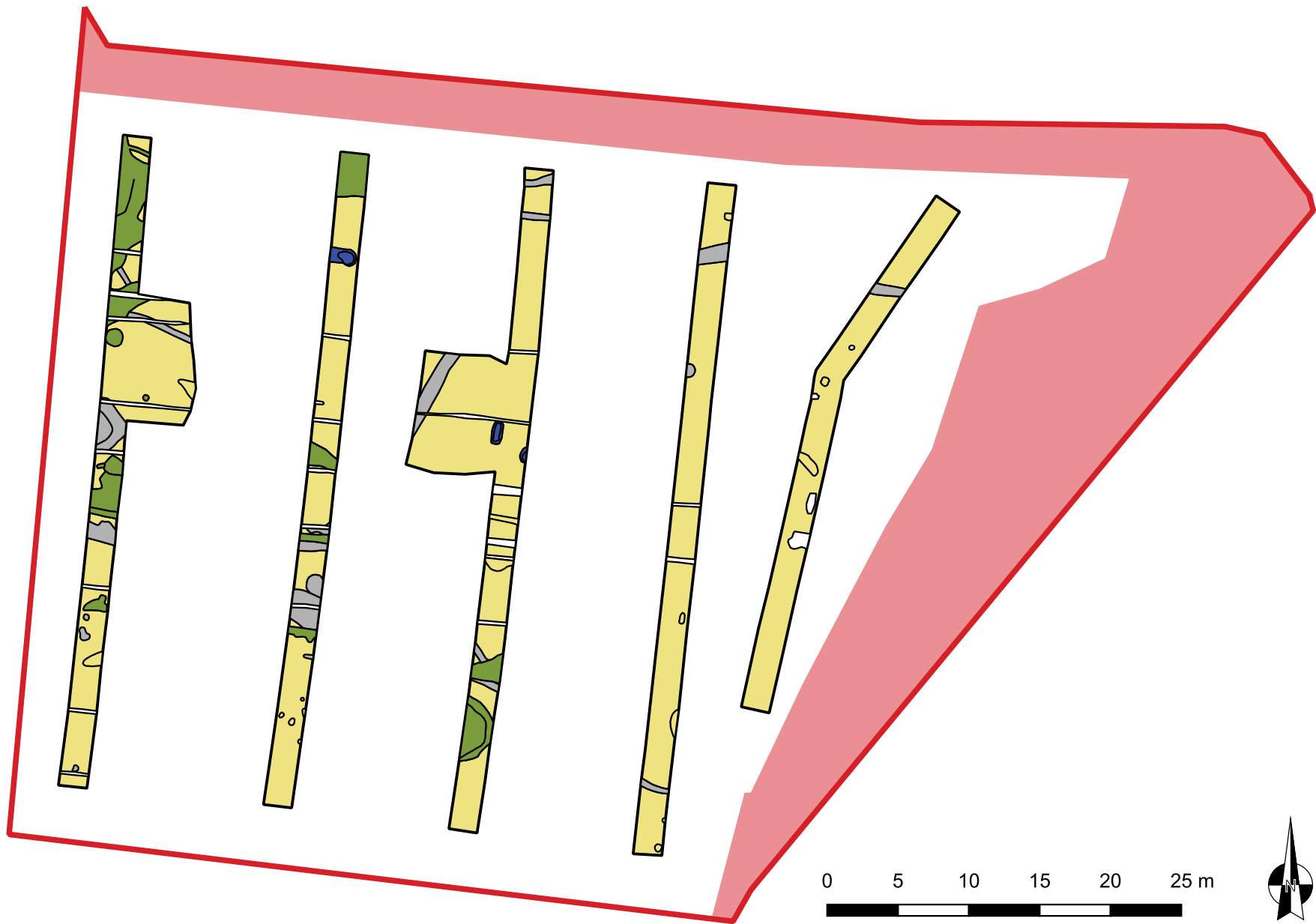
THOEN H., 1998. De Romeinse bewoning in de vallei van de Kale binnen het gebied van het Land van Nevele. Status quaestionis van het onderzoek. *VOBOV-Info* 47: 24-27.

VAN DER HAEGEN G., 1998. Steentijdvondsten in het Land van Nevele. *VOBOV-Info* 47: 6-12.

VANHEE D. & HOORNE J., 2005. Een volmiddeleeuwse hoeve met explosieve verrassing in de Molenkouterslag. *Monumentenzorg en cultuurpatrimonium. Jaarverslag van de provincie Oost-Vlaanderen*: 180-181.

VANHEE D. & MESSIAEN L., 2014. Prospectie met ingreep in de bodem Nevele Kouterslag (KLAD-Rapport 53). *Jaarverslag Kale-Leie archeologische dienst 2013*: 93-99.

Spoor	Inventarisnummer	laag	Kwadrant	Coupe	structuur	Soort	verschraling	volledig	Rand	tuit	oor	wand	bodem	Totaal aantal	Gewicht (g)	MAI	vorm	kleur kern	kleur oppervlakte	soort versiering	plaats versiering	Afkomst	algemene datering	Beschrijving
111	111.AW.00378					Gedraaid	Kiezel Zand					1		1	5		Onbekend	Donkergrijs Lichtgrijs	Donkergrijs Lichtgrijs			Lokaal	Romeins Middeleeuwen	
112	112.AW.00383					Gedraaid	Zand Kiezel		2			1		3	51		Kom	Lichtgrijs Donkergrijs	Donkergrijs			Lokaal	Middeleeuwen	1 rand van een kom, 1 (kleine) rand mogelijk van een kogelpot wand is gerold
112	112.AW.00382					Roodbeschilderd	Kiezel Vulkanisch Mica					1		1	0,5				crèmekleur			Rijnland	Middeleeuwen	
118	118.AW.00380					Gedraaid	Zand			1			5	6	60		Onbekend	Lichtgrijs Donkergrijs	Lichtgrijs Donkergrijs			Lokaal	Middeleeuwen	
118	118.AW.00381					Handgemaakt	Zand Kiezel					1		1	7		Onbekend	Lichtgrijs Donkergrijs	Donkergrijs			Lokaal	Romeins Middeleeuwen	
216	216.AW.00377					Gedraaid	Zand					1		1	0,5		Onbekend	Donkergrijs Lichtgrijs	Lichtgrijs			Lokaal	Romeins Middeleeuwen	
221	221.AW.00379					Gedraaid	Zand					1		1	9		Onbekend	Lichtgrijs Donkergrijs	Donkergrijs Lichtgrijs			Lokaal	Romeins Middeleeuwen	

Spoornr.	Inventarisnummer	Laag	Kwadrant	Coupe	structuur	Aantal	Rand	gewicht Rand	fragment	gewicht fragment	totaal	Soort	Versiering	algemene datering	specifieke datering	opmerkingen
112	112.BK.00001					1			1	180	180	Imbrex				

Spoornummer	Inventarisnummer	laag	kwadrant	coupe	structuur	aantal	gewicht	soort	aard	algemene datering	specifieke datering	opmerking
118	118.M.00001					5	152	ijzer	Metaalslak			vertonen sporen van verglazing
117	117.M.00002					1	5	Onbekend	Onbekend			glazig, helblauw mogelijk restproduct van artisanale activiteiten (glas, metaal, ...)

Spoornr.	Inventarisnummer	Laag	Kwadrant	interpretatie	Aantal	Gewicht (g)	Soort	Aard	algemene datering	specifieke datering	Opmerking
109	109.NS.00004			Greppel	1	7	Ijzerhoudende zandsteen				
112	112.NS.00005			Gracht	1	547	Kwartsitische zandsteen				
118	118.NS.00006			Gracht	2	88	Kwartsitische zandsteen				
213	213.NS.00003			Kuil	1	88	Ijzerhoudende zandsteen				
220	220.NS.00007			Kuil	1	147	Zandsteen				twee vlakke zijden, bovenzijde mogelijk geëffend
301	301.NS.00001		insteek	Waterput	1	56	Ijzerhoudende zandsteen				
301	301.NS.00002		kern	Waterput	3	38	Ijzerhoudende zandsteen				

Sleuf	Lengte	Oppervlakte
SL01	46,1	92,2
SL02	46,25	92,5
SL03	47,02	94,04
SL04	47,76	95,52
SL05	39,36	78,72
Totaal	226,49	452,98

Kijkvenster	Oppervlakte
KV1	36,61
KV2	51,27
Totaal	87,88

aan sleuf 1

aan sleuf 3

Projectgebied	
totale oppervlakte	4250
niet toegankelijk	855
onderzoek	3395

Percentages	Toegankelijk	Totaal
Sleuven	13,34%	10,66%
Kijkvensters	2,59%	2,07%
Totaal	15,93%	12,73%

Spoornummer	TAW	Samenstelling	Vorm	hom/het	lengte	breedte	diepte	kleur	Oriëntatie	Inclusies:Soort	datering	Subdatering	interpretatie	opmerkingen
101	11,39	Zandleem	Lineair	He.	2	0,19		Bruin Lichtbruin Lichtgrijs	OZO-WNW		Recent		Greppel	
102	11,37	Zandleem	Niervormig	He.	0,46	0,33		Bruin Lichtbruin	N-Z				Paalspoor	
103	11,46	Zandleem	Lineair	He.	2	0,18		Bruin Lichtbruin Lichtgrijs	OZO-WNW		Recent		Greppel	
104	11,42	Zandleem	Ovaal	He.	1,4	0,91		Lichtbruin Lichtgrijs Lichtoranje	NO-ZW				Windval	
105	11,43	Zandleem	Langgerekt	He.	0,93	0,7		Donkerbruin Lichtbruin Lichtgrijs	ZZO-NNW				Paalspoor	
106	11,45	Zandleem	Ovaal	He.	0,44	0,4		Lichtbruin Bruin Lichtgrijs	ZZO-NNW				Paalspoor	
107	11,45	Zandleem	Langgerekt	He.	1,67	0,78		Bruin Grijs	O-W				Kuil	
108	11,44	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	0,45	0,4		Bruin Lichtgrijs Lichtbruin	NNO-ZZW				Paalspoor	
109	11,43	Zandleem	Lineair	He.	2	0,2		Bruin Lichtbruin Lichtgrijs	OZO-WNW		Recent		Greppel	
110	11,31	Zandleem	Lineair	He.	2	1,49		Bruin Grijs	OZO-WNW				Gracht	
111	11,31	Zandleem	Lineair	He.	2	0,46		Bruin Donkerbruin Grijs	OZO-WNW			Middeleeuwen Romeins	Greppel	
112	11,36	Zandleem	Onregelmatig	He.	4,01	2		Bruin Lichtbruin Lichtgrijs	OZO-WNW		Middeleeuwen	Volle middeleeuwen	Gracht	
113	11,34	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	1,48	1,21		Grijs Lichtbruin	OZO-WNW				Kuil	
114	11,35	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	0,56	0,25		Bruin Lichtgrijs	ONO-WZW				Paalspoor	
115	11,36	Zandleem	Lineair	He.	2	0,28		Bruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
116	11,38	Zandleem	Lineair	Ho.	6,42	0,24		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
117	11,46	Zandleem	Ovaal	Ho.	1,24	1,22		Bruin Donkerbruin Lichtgrijs	NNO-ZZW				Kuil	
118	11,39	Zandleem	Lineair	He.	3,84	2,05		Bruin Lichtgrijs	NO-ZW		Middeleeuwen	Volle middeleeuwen	Gracht	
119	11,40	Zandleem	Lineair	Ho.	4,32	0,38		Donkerbruin Bruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
120	11,33	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,28		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
121	11,30	Zandleem	Onbekend	He.	3,16	2,84	1,71	Lichtgrijs Grijs Lichtbruin	NNO-ZZW				Waterput	
122	11,40	Zandleem	Rond	He.	0,39	0,38		Grijs Lichtbruin	NO-ZW				Paalspoor	
123	11,33	Zandleem	Ovaal	He.	1,34	1,24		Lichtgrijs Lichtbruin Donkergrijs	OZO-WNW				Windval	
124	11,34	Zandleem	Lineair	He.	4,94	0,42		Grijs Lichtgrijs Lichtbruin	ZO-NW		Middeleeuwen		Gracht	
125	11,37	Zandleem	Lineair	Ho.	5,77	0,25		Bruin Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
126	11,36	Zandleem	Lineair	He.	1,35	0,36		Grijs Lichtgrijs Lichtbruin	ZZO-NNW		Middeleeuwen		Greppel	
127	11,36	Zandleem	Onregelmatig	He.	8,4	1,44		Grijs Lichtbruin	NNO-ZZW		Middeleeuwen		Gracht	
128	11,32	Zandleem	Onbekend	He.	1,15	2,09		Grijs Lichtbruin Donkergrijs	ONO-WZW				Gracht	
129	11,29	Zandleem	Onbekend	He.	3,86	1,01		Lichtbruin Bruin Grijs	NNO-ZZW	Verbrande klei/leem	Middeleeuwen		Kuil	
130	11,35	Zandleem	Lineair	He.	1,58	0,26		Bruin Grijs	OZO-WNW		Middeleeuwen		Greppel	
201	11,25	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	0,31	0,21		Lichtgrijs	N-Z		Onbekend		Natuurlijk	
202	11,24	Zandleem	Ovaal	He.	0,52	0,39		Lichtgrijs	NO-ZW		Onbekend		Natuurlijk	
203	11,24	Zandleem	Ovaal	He.	0,37	0,27		Lichtgrijs	NO-ZW		Onbekend		Natuurlijk	
204	11,25	Zandleem	Ovaal	He.	0,61	0,27		Lichtgrijs	N-Z		Onbekend		Natuurlijk	
205	11,27	Zandleem	Rond	He.	0,22			Lichtgrijs			Onbekend		Natuurlijk	
206	11,24	Zandleem	Lineair	He.	0,7	0,3		Bruin Lichtgrijs	OZO-WNW				Greppel	
207	11,29	Zandleem	Lineair	He.	2	0,91		Bruin Grijs Lichtgrijs	OZO-WNW				Gracht	
208	11,29	Zandleem	Lineair	He.	2	2,86		Lichtbruin Bruin Lichtgrijs	OZO-WNW				Gracht	
209	11,25	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,25		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
210	11,26	Zandleem	Ovaal	He.	1,4	1,1		Grijs Lichtgrijs	ZO-NW				Kuil	
211	11,28	Zandleem	Lineair	He.	2	0,69		Lichtbruin Bruin	O-W				Gracht	
212	11,30	Zandleem	Lineair	He.	2	0,58		Grijs Donkergrijs	O-W				Gracht	
213	11,25	Zandleem	Onregelmatig	He.	1,6	0,9		Lichtbruin Lichtgrijs Grijs	O-W				Kuil	
214	11,29	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,26		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
215	11,31	Zand	Lineair	Ho.	2	0,28		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
216	11,35	Zandleem	Lineair	He.	2,26	1,54		Lichtbruin Grijs Lichtgrijs	ZO-NW		Middeleeuwen Romeins		Gracht	
217	11,30	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,26		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
218	11,33	Zandleem	Lineair	Ho.	0,61	0,21		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
219	11,30	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,33		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
220	11,27	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	1,85	1,2		Grijs Bruin	OZO-WNW			Middeleeuwen Romeins	Kuil	
221	11,29	Zandleem	Lineair	Ho.	2	3,18		Bruin	OZO-WNW			Middeleeuwen Romeins	Gracht	

301	11,03	Zandleem	Rond	He.	4,67	2	2,9	Bruin Lichtbruin Lichtgrijs	OZO-WNW				Waterput	organisch materiaal op 2,05 onder archeologisch niveau
302	11,04	Zandleem	Lineair	He.	2,12	0,58		Lichtgrijs Grijs	OZO-WNW				Gracht	
303	11,07	Zandleem	Onregelmatig	He.	2	2,12		Bruin Lichtbruin Grijs	OZO-WNW				Gracht	
304	11,19	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,23		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
305	11,23	Zandleem	Ovaal	He.	2	0,86		Lichtgrijs Lichtbruin	OZO-WNW		Onbekend		Windval	
306	11,21	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,24		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
307	11,20	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,51		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
308	11,21	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,51		Lichtgrijs Lichtbruin	OZO-WNW		Onbekend		Natuurlijk	
309	11,25	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,69		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
310	11,26	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	1,09	0,44		Zwart Lichtgrijs	NNO-ZZW	Houtskool	Romeins		Brandrestengraf	
311	11,32	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	1,62	0,75		Zwart Lichtgrijs	NNO-ZZW	Houtskool	Romeins		Brandrestengraf	
312	11,28	Zandleem	Lineair	Ho.	8,09	0,3		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
313	11,26	Zandleem	Lineair	He.	6,76	1,02		Lichtbruin Bruin	NO-ZW				Gracht	
314	11,30	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,22		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
315	11,25	Zandleem	Lineair	He.	2	0,45		Bruin Grijs	OZO-WNW				Gracht	
316	11,16	Zandleem	Lineair	He.	2	0,72		Bruin Lichtgrijs	ONO-WZW				Gracht	
401	11,22	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	0,54	0,5		Lichtgrijs	O-W		Onbekend		Natuurlijk	
402	11,23	Zandleem	Lineair	He.	2,12	1,23		Bruin Lichtgrijs	ONO-WZW				Gracht	
403	11,24	Zandleem	Rond	He.	0,6	0,93		Lichtgrijs Grijs Lichtbruin	O-W	Houtskool			Kuil	
404	11,20	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,22		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
405	11,13	Zandleem	Lineair	Ho.	2	0,35		Donkerbruin	OZO-WNW		Recent		Greppel	
406	11,11	Zandleem	Ovaal	He.	0,76	0,33		Lichtbruin Lichtbeige	N-Z		Onbekend		Natuurlijk	
407	11,12	Zandleem	Ovaal	He.	2,02	0,47		Lichtbruin Lichtbeige	N-Z		Onbekend		Windval	
408	10,99	Zandleem	Gebogen	He.	2,06	0,4		Lichtbruin Grijs	OZO-WNW				Greppel	
409	11,00	Zandleem	Rond	He.	0,31	0,2		Lichtgrijs Beige			Onbekend		Natuurlijk	
410	10,97	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	0,52	0,46		Lichtbruin Lichtgrijs	NO-ZW		Onbekend		Natuurlijk	
501	10,98	Zandleem	Onregelmatig	Ho.	1,4	1,22		Bruin	OZO-WNW		Recent		Kuil	
502	11,04	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	1,43	0,57		Donkerbruin Donkergrijs	NNO-ZZW		Recent		Kuil	
503	11,12	Zandleem	Langgerekt	He.	1,89	0,67		Lichtgrijs Wit	ZO-NW		Onbekend		Windval	
504	11,12	Zandleem	Onregelmatig	Ho.	0,52	0,38		Zwart	O-W		Recent		Kuil	
505	11,18	Zandleem	Afgerond rechthoek	He.	0,58	0,52		Lichtgrijs Beige	NNO-ZZW				Natuurlijk	
506	11,21	Zandleem	Ovaal	He.	0,36	0,3		Zwart Donkerbruin	O-W		Recent		Kuil	
507	11,22	Zandleem	Lineair	He.	2,23	0,8		Bruin Lichtbruin	OZO-WNW				Gracht	